

Europese Unie
Regionaal beleid

Regio's voor economische verandering

NL

**Concurrentievermogen stimuleren
via innovatieve technologieën,
producten en gezonde gemeens-
chappen**

Maart 2007

Contactpersoon

Europese Commissie, directoraat-generaal Regionaal beleid

Eenheid 01 — Voorlichting en communicatie

Thierry Daman

Tervurenlaan 41, B-1040 Brussel

Fax (32-2) 296 60 03

E-mail: regio-info@ec.europa.eu

Internet: http://ec.europa.eu/dgs/regional_policy_en.htm

ISBN 92-79-04540-7

© Europese Gemeenschappen, 2007

Reproductie met bronvermelding toegestaan.

Gedrukt in België

Foto's: Europese Commissie, directoraat-generaal Regionaal beleid/ Mike St Maur Sheil (pagina 13) Economische ontwikkeling

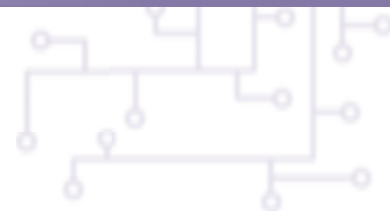
Karlsruhe, (pagina 21) Oü Loodesystems, (pagina 14) project REGINS RFO, Regio PACA (pagina 22)

Cover: INTECHMER — Onderzoek naar biologische verontreiniging van zeemilieus, Cherbourg, Normandië, Frankrijk

Verantwoordelijke uitgever: Thierry Daman, Europese Commissie, directoraat-generaal Regionaal beleid

Dit magazine wordt gedrukt op kringlooppapier.

De tekst van deze publicatie is niet juridisch bindend.

Woord vooraf	3
De context	4
• Innoverende regio's	4
• Regio's voor economische verandering: partnerschap in actie	6
• RegioStars 2008 — Prijzen voor innovatieve projecten.....	11
• De kloof overbruggen — Het Lissabon-monitoringplatform: regionaal en plaatselijk eigendom van de agenda inzake groei en werkgelegenheid en de instrumenten van het cohesiebeleid.....	12
Tien geslaagde projecten	13
1. Oostenrijk/Estland/Frankrijk/Duitsland/Roemenië/Zweden/Rusland: CLOE — Clusters gekoppeld over Europa.....	13
2. Oostenrijk/Duitsland/Hongarije/Italië: Regins — Integreeren van kleine en middelgrote ondernemingen in de Europese economie.....	14
3. Oostenrijk/Tsjechische Republiek/Duitsland/Polen/Slovenië: RegioSustain — Van biomassa naar energie — Duurzaamheid voor regionale economische cycli.....	15
4. Éire-Ierland — Groei via de natuur.....	16
5. België/Duitsland/Nederland — Zorg over de grens.....	17
6. Denemarken/Zweden — Biotechnologie over de grenzen heen.....	18
7. Italië — De cluster van hout en technologie in Bolzano: samenwerking en innovatie tussen kleine traditionele familiebedrijven.....	19
8. Zweden — Een netwerk van innovatieadviseurs voor midden- en kleinbedrijven.....	20
9. Estland — Innovatie in de bouwsector: Loodesystem.....	21
10. Frankrijk/Griekenland/Italië/Spanje/Marokko/Tunesië — Het Middellandse-Zeebekken, een laboratorium voor energie-innovatie.....	22
Glossarium	23

De nieuwe programmeringsperiode van het cohesiebeleid 2007-2013 zal een intensievere samenwerking tussen regio's en steden over heel Europa vereisen. Ik wil ervoor zorgen dat de vele schitterende ideeën, afkomstig van regionale en stedelijke netwerken, snel hun weg vinden naar de volgende generatie van programma's die door de regio's moeten worden uitgevoerd. Het initiatief „Regio's voor economische verandering”, dat in Mededeling (2006) 675 uiteen wordt gezet, is bedoeld om partnerschap in actie te stimuleren — partnerschap tussen relevante spelers in elke regio, tussen verschillende regio's en tussen de regio's en de Commissie. In de context van dit laatste, zijn wij van plan om de synergie tussen de verschillende onderdelen van het communautair beleid, die bijdragen tot groei en werkgelegenheid, te versterken. Dit kan worden bereikt door ervoor te zorgen dat relevante ervaringen en goede werkwijzen, van waaruit ze ook afkomstig zijn, worden gedeeld via interregionale samenwerking. Wat „Regio's voor economische verandering” betreft, moeten wij in het bijzonder profiteren van de opgedane ervaring in de periode 2000-2006 door middel van het Interreg III C-initiatief, door interregionale samenwerking, het Urbact-netwerk voor de uitwisseling van de beste werkwijzen tussen Europese steden en, naar ik hoop, andere netwerkactiviteiten van de Commissie.

Het initiatief betreft vier specifieke innovaties op het gebied van interregionale samenwerking. Ten eerste hebben wij 30 prioritaire thema's geïdentificeerd, gericht op economische modernisering en de vernieuwde Lissabon-agenda. Deze thema's zijn gebaseerd op de vier onderdelen van de strategische richtsnoeren voor het cohesiebeleid 2007-2013: investeringen aantrekken, kennis en innovatie verbeteren, meer en betere arbeidsplaatsen creëren en rekening houden met de territoriale dimensie. Verscheidene van deze thema's zijn het onderwerp van specifieke workshops, die terug te vinden zijn in het programma van de conferentie.

Ten tweede zien wij een behoefte aan betere communicatie om de uitwisseling van kennis en beste werkwijzen over regionale ontwikkeling en de uitvoering van de agenda inzake groei en werkgelegenheid te vergemakkelijken. Daarom betekent deze jaarlijkse conferentie ook de start van het proces dat zal leiden tot de uitreiking van „RegioStars 2008: Awards for innovative projects” tijdens de tweede jaarlijkse conferentie. Ik ben verheugd u te kunnen melden dat wij reeds partners hebben voor deze communicatie-inspanning. Onlangs werden immers het Comité van de Regio's en de Franse regio Provence-Alpes-Côte d'Azur bij dit evenement betrokken door de organisatie van een „forum voor de uitwisseling van ideeën en ervaringen”, op 8 maart 2007 in het gebouw Jacques Delors.

Ten derde zijn wij van plan een brug te slaan tussen de netwerken en de mainstreamprogramma's. Die doelstelling zal worden aangemoedigd in alle netwerken die worden gefinancierd uit de 375 miljoen EUR die hiervoor beschikbaar zijn krachtens de doelstelling „Europese territoriale samenwerking” 2007-2013. De mainstreaming zal echter vooral worden nagestreefd via de vierde innovatie, de zogenaamde snelle optie. Wat betreft deze optie zal de Commissie werken in partnerschap met vrijwilligersnetwerken — die geselecteerde prioritaire thema's behandelen en 15 tot 20 regio's of steden omvatten — met als doelstelling het verstrekken van een gebied waar nieuwe ideeën snel kunnen worden uitgetest.

Dit is de eerste jaarlijkse conferentie van „Regio's voor economische verandering”. Ik ben ervan overtuigd dat u het programma inspirerend zult vinden. Het geeft nieuwe kansen voor de uitwisseling van kennis en beste werkwijzen in de regionale uitvoering van de agenda inzake groei en werkgelegenheid.

Danuta Hübner
Europees commissaris verantwoordelijk voor regionaal beleid

Innoverende regio's

Statistieken over onderzoek en ontwikkeling (O&O) en innovatie tonen regelmatig aan dat er aanzienlijke ongelijkheden tussen EU-lidstaten en -regio's bestaan.

Sinds 2002 beoordeelt de Europese Unie trends in regionale innovatie die een ruimere selectie van gegevens — zoals werkgelegenheid in wetenschap, technologie en hoogtechnologische diensten of octrooien per miljoen inwoners — combineren. In het meest recente **European Regional Innovation Scoreboard**, dat in november 2006 (¹) gepubliceerd werd en nog steeds gebaseerd is op 25 lidstaten, zijn de tien best presterende regio's Stockholm, gevolgd door Västsverige (SE), Oberbayern (DE), Etelä-Suomi (FI), Karlsruhe (DE), Stuttgart (DE), Braunschweig (DE), Sydsverige (SE), Île-de-France (FR) en Östra Mellansverige (SE). Regio's uit de EU-15-landen domineren de lijst met de best presterende regio's, met 47 regio's in de top 50 en 94 regio's in de top 100. Van de regio's in de nieuwe lidstaten staat Praha (CZ) op 15, Bratislavský kraj (SK) op 27, Közép-Magyarország (HU) op 34, Slovenië op 63, Mazowieckie (PL) 65 en Jiho-východ (CZ) op 100.

De kaart op de volgende pagina illustreert de resultaten van het recente European Regional Innovation Scoreboard. Vergeleken met andere regionale verschillen, zoals het BBP per hoofd van de

bevolking, bevestigt het dat de minder ontwikkelde regio's een extra inspanning zullen vragen om hun innovatieprestaties te verbeteren, d.w.z. om concurrerende groei en werkgelegenheid te creëren. De aanzienlijke bedragen uit de structuurfondsen die beschikbaar zijn, evenals een versterkt partnerschap met de best presterende regio's, kunnen het verschil maken.

Het cohesiebeleid ondersteunt innovatie op twee belangrijke manieren: enerzijds via de cofinanciering die wordt verstrekt via de structuurfondsen en anderzijds via de ontwikkeling van een systeem van regionaal bestuur gebaseerd op strategische ontwikkeling, partnerschap, programmering, monitoring en evaluatie. In veel gevallen is het bestuursstelsel een innovatief beleid op zich. Voor de programma's van het cohesiebeleid tijdens de periode 2007-2013 voerde de Europese Commissie een **evaluatie uit over innovatie en de kennisgebaseerde economie** (²). Het doel daarvan was begeleiding te verstrekken over de uitvoering van regionale innovatieactiviteiten krachtens de structuurfondsen. De diversiteit van de prestaties en het potentieel op het stuk van innovatie binnen de Europese regio's leidde tot de definitie van een typologie van verscheidene regio's waarvoor verschillende benaderingen van innovatiebeleid nodig waren. Uit de studie blijkt dat het belangrijk is:

- de diversiteit van het regionaal innovatiepotentieel te erkennen, wat afzonderlijke, „op maat gesneden” benaderingen tot het vastleggen en programmeren van innovatieve maatregelen in de regio's van Europa impliceert;
- meer „complexe projecten” of „multi-actor-multi-maatregel”-initiatieven te lanceren en uit te testen, met een duidelijke nadruk op verkoopbare toepassingen van nieuwe technologieën in plaats van op O&O-infrastructuur gebaseerde benaderingen tot technologieontwikkeling en -overdracht;
- een planning op langere termijn en een duurzamer proces van strategisch beheer van regionaal innovatiebeleid aan te nemen; en
- de nieuwe doelstelling „Europese territoriale samenwerking” optimaal te benutten om interregionale netwerken tot stand te brengen.

Vanuit operationeel standpunt benadrukt de studie de noodzaak van een betere coördinatie tussen regionale programma's en beleidsonderdelen en investering in strategische inlichtingenhulp-middelen, zoals beleidsbenchmarking, verkenning en interregionale samenwerkingsprogramma's. Ze beveelt ook een gefaseerde benadering aan voor de uitvoering van innovatie- en kennisinterventies en voor het vermijden van de financiering van niet-kritische programma's of maatregelen ten gunste van grotere en „risantere” maar, als ze succesvol zijn, meer structurerende projecten. Ten laatste beveelt ze meer systematische relaties aan tussen beleidsvormingsinstanties teneinde regionale netwerken in onderzoek en innovatie voortdurend te evalueren.

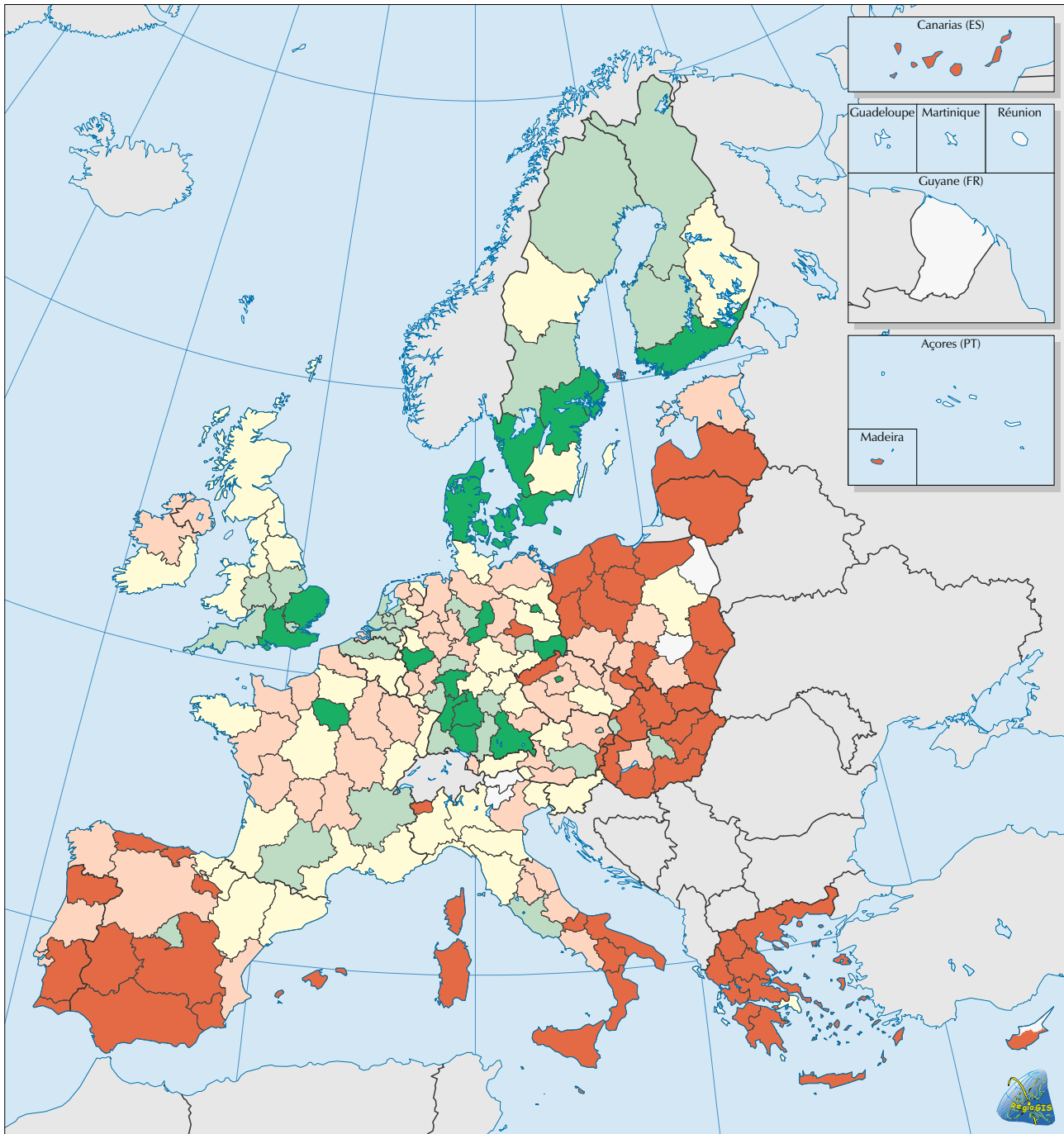

Instituto Tecnológico de Aragón, Zaragoza, Spain, gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

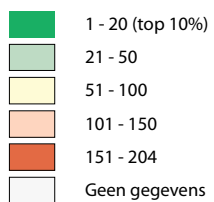
¹ Zie: <http://trendchart.cordis.lu/>

² Zie: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/rado_en.htm

Regionale innovatieprestaties in Europa, 2006

Classificatie van NUTS2-regio's

BE, PL4, PL5, PL6, UK, NUTS1

0 100 500km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Regio's voor economische verandering: partnerschap in actie

Het cohesiebeleid en zijn instrumenten en programma's worden op gedecentraliseerde wijze beheerd. Daarbij wordt het subsidiariteitsbeginsel volledig gerespecteerd. De keuze van de investeringen die in 2007-2013 door de Unie gesteund zullen worden, zal voor het merendeel worden gemaakt door de lidstaten, regio's en steden zelf. In november 2006 publiceerde de Commissie de mededeling over Regio's voor economische verandering³). Daarin werden nieuwe manieren voorgesteld om regionale en stedelijke netwerken een nieuwe impuls te geven krachtens de doelstelling „Europese territoriale samenwerking“. Met het initiatief „Regio's voor economische verandering“ stimuleert de Commissie „partnerschap in actie“. De diensten van de Commissie werken samen om de centrale kwesties aan te pakken waarmee de Europese regio's te maken krijgen. Ze leggen een sterk verband tussen de uitwisseling van beste werkwijzen en de mainstreamfinanciering van instrumenten van het cohesiebeleid.

Het initiatief „Regio's voor economische verandering“ behelst twee initiatieven van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling — het interregionale onderdeel van het programma Europese territoriale samenwerking⁴) en het netwerkprogramma voor stadsontwikkeling „Urbact“. Het stelt voor dat deze programma's de nadruk leggen op thema's van economische ontwikkeling, die door de Commissie zijn vastgelegd en coherent zijn met de communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie 2007-2013⁵). In totaal zullen de twee instrumenten begroot worden op 375 miljoen EUR voor de periode 2007-2013.

Het initiatief Regio's voor economische verandering zal de volgende innovaties omvatten.

José Manuel Barroso, voorzitter van de Europese Commissie, bij de opening van de eerste conferentie van Regio's voor economische verandering in juni 2006.

Brug die Spanje en Portugal verbindt over de rivier de Guadiana, Algarve, Portugal.

Regio's voor economische verandering: partnerschap in actie

- Regio's en steden zullen de mogelijkheid blijven houden om hun eigen netwerken tot stand te brengen en te beheren, maar zullen worden gevraagd dit te doen rond **thema's die zo worden geselecteerd dat ze het beleid van de Unie verbinden met de moderniseringsagenda**. De Commissie heeft, via een gecoördineerde inspanning van haar diensten en in samenwerking met de lidstaten de thema's uiteengezet waarmee zal worden gewerkt (zie lijst op de volgende pagina);
- een nieuwe **snelle optie** die zal zorgen voor een gebied waar beleidsideeën, afkomstig uit de ervaring van regio's en de diensten van de Commissie, snel kunnen worden uitgetest. In zulke netwerken zal de Commissie een belangrijke rol spelen bij het ondersteunen van de uitwisseling van ervaring en inspanningen om de resultaten in relevante operationele programma's te mainstreamen;
- een „**tweerichtingsbrug**“ tussen de thematische ontwikkeling van de netwerken en mainstreamprogramma's van het Europees regionaal beleid, zal worden aangemoedigd. Via deze tweerichtingsbrug zullen programma's die zijn uitgetest krachtens de instrumenten van Regio's voor economische verandering, snel worden geïntegreerd in mainstreamprogramma's;
- het initiatief zal een **verbeterde communicatie-inspanning** doorvoeren om zodoende de beste werkwijzen snel te verspreiden over alle regio's en steden van de Unie. Dit zal de invoering van „RegioStars — prijzen voor innovatieve projecten“ omhelzen, wat kwalitatief hoogstaande resultaten zal opleveren op het vlak van economische modernisering, als ook een jaarlijkse conferentie en een betere verspreiding van voorbeelden van beste werkwijzen zal voortbrengen.

³ COM(2006) 675/SEC(2006) 1432 van 8 november 2006.

⁴ De juridische basis wordt verschaft door artikel 7(3) van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad van 11 juli 2006 houdende algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1260/1999. Voor meer bijzonderheden betreffende de uitvoeringsbepalingen, zie de EFRO-Verordening (EG) nr. 1080/2006 van 5 juli 2006.

⁵ Beschikking van de Raad (2006/702/EG) van 6 oktober 2006 betreffende communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie; PB EU L 291 van 21 oktober 2006.

Deze innovaties zullen ervoor zorgen dat het initiatief „Regio's voor economische verandering” de Unie een sterker en meer geïntegreerd instrument aanreikt, waarmee economische modernisering wordt gestimuleerd en het concurrentievermogen wordt verbeterd. Daarnaast is binnen de snelle optie een rol weggelegd voor de Commissie. Het zal de regio's en steden de kans geven te wer-

ken met specifieke thema's die afgestemd zijn op economische modernisering. Dit nieuwe instrument zal progressief denken bij de uitvoering van programma's, ondersteund door de fondsen die ter beschikking worden gesteld krachtens het cohesiebeleid. Het zal ze verder stimuleren en een gestage verbetering in hun bijdrage aan de moderniseringsdoelstellingen van Lissabon verzekeren.

Regio's voor economische verandering: 30 prioritaire thema's

De thema's voor het initiatief „Regio's voor economische verandering” en de bijbehorende snelle optie zijn gegroepeerd in specifieke beleidsgebieden, volgens de communautaire strategische richtsnoeren inzake cohesie 2007-2013. Dit document bevat drie reeksen thematische richtsnoeren en een transversale territoriale dimensie, als volgt:

- **van Europa en zijn regio's aantrekkelijker plaatsen maken om te investeren en te werken;**
- **kennis en innovatie voor groei verbeteren;**
- **meer en betere arbeidsplaatsen; en**
- **de territoriale dimensie van het Europees cohesiebeleid.**

Tussen al deze thema's door zal bijzondere aandacht worden besteed aan verbeterd beheer en aan de betrokkenheid van de private sector. De 30 prioritaire thema's van het initiatief zijn de volgende.

1. Toenemende aanpasbaarheid. Regio's die aan dit thema werken zullen ervaringen uitwisselen over hoe op korte termijn kan worden omgegaan met economische schokken en over de gepaste instrumenten om de negatieve gevolgen te verzachten en de kansen die zich voordoen aan te grijpen. Regio's zullen ook de beste werkwijzen uitwisselen over de stappen die zij kunnen zetten om zich voor te bereiden op en te profiteren van geplande en voorspelbare veranderingen in de economische omgeving. Daarbij denken we aan de veranderingen die het gevolg zijn van de toegenomen liberalisering van de handel en verminderingen van de handelsbescherming die voortvloeien uit internationale handelsovereenkomsten.

2. Verbeteren van de luchtkwaliteit. Regio's die aan dit thema werken zullen maatregelen ontwikkelen en delen om hun gemeten niveaus van deeltjes NO₂ en CO te verminderen via geïntegreerde maatregelen.

3. Naar een economie met lage koolstofuitstoot. Regio's die aan dit thema werken zullen acties ontwikkelen en ervaringen uitwisselen over maatregelen om de Kyotoprestaties te verbeteren en bij te dragen aan de nationale indicatieve globale doelstelling voor de EU-25 tegen 2010, namelijk 21 % van de elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, en 5,75 % voor het marktaandeel van biobrandstoffen (voor zowel vervoer als het toegenomen gebruik van hernieuwbare energiebronnen voor verwarming en koeling).

4. Verbetering van de kwaliteit van waterbevoorrading en -behandeling. Regio's die aan dit thema werken zullen maatregelen ontwikkelen en de beste werkwijzen delen over het verzekeren van betere waterkwaliteit en een efficiënter verbruik.

5. Naar een recyclerende samenleving. Regio's die aan dit thema werken zullen maatregelen ontwikkelen en beste werkwijzen delen

over het verzekeren van de vermindering van de afvalproductie en het recupereren/recyclen van waardevolle grondstoffen in afval.

6. Gezonde gemeenschappen maken. Regio's, steden en landelijke zones die aan dit thema werken zullen ernaar streven de algemene „gezondheidstoestand” van inwoners te verbeteren via het uitbreiden van gezond en actief verouderen en via maatregelen om gezondheidsrisico's te vermijden en hiaten in de gezondheidsinfrastructuur op te vullen, met inbegrip van op ICT gebaseerde hulpmiddelen.

7. Geïntegreerd beleid inzake stadsvervoer. Steden die aan dit thema werken zullen ernaar streven de levenskwaliteit van de burgers te verbeteren door te zorgen voor kwalitatief hoogstaand openbaar vervoer en een beter beheer van het verkeer, als onderdeel van een geïntegreerde strategie ter verbetering van hun vervoerssystemen.

8. Ontwikkelen van duurzame en energie-efficiënte huizen-voorraad. Steden en landelijke zones die aan dit thema werken, zullen streven naar meer duurzame ontwikkeling en energie-efficiëntie in de huizenvoorraad.

9. Verbeteren van de controle van het milieu en veiligheid door en voor de regio's. Het doel van regio's die aan dit programma werken is het oplossen van het probleem van gefragmenteerde informatiesystemen en het ontwikkelen van op maat gesneden informatiediensten op verscheidene gebieden zoals grensoverschrijdende ruimtelijke ordening (voor vervoersinfrastructuur, ontwikkeling van toerisme, landcontrole) of noodreacties (gericht op gemeenschappelijke risicogebieden zoals Alpenregio's, grensoverschrijdende rivieren of het Mediterrane bos).

10. De capaciteit van de regio's voor onderzoek en innovatie verbeteren. Het doel van de regio's die aan dit thema werken is het ontwikkelen van maatregelen om het aandeel van hun beroepsbevolking dat werkzaam is in wetenschap, technologie en hoogtechnologische productie en het aantal octrooiaanvragen en licentieovereenkomsten te vergroten. Krachtens de snelle optie kan steun worden gegeven aan regio's om hun deelname aan verschillende activiteiten op EU-niveau, zoals het Europees technologie-instituut, te vergemakkelijken.

11. Innovatieve ideeën sneller op de markt brengen. Het doel van regio's die aan dit thema werken, dat met name belangrijk zal zijn in regio's met sterke KMO-sectoren, is het ontwikkelen van maatregelen om het bewustzijn van de potentiële voordelen van onderzoek voor geselecteerde bedrijfssectoren te vergroten, met inbegrip van de mogelijkheden die kunnen voortvloeien uit projecten als Galileo, kennisoverdracht van onderzoek naar innovatieve producten en diensten te vergemakkelijken en niet-technologische innovatie te bevorderen, bijv. door advies- en netwerkmaatregelen te verstrekken. De uitwisseling van de beste werkwijzen zou het gebruik van

risicokapitaal inhouden om het „proof-of-concept“-stadium van het innovatieproces te financieren.

12. Opleiden en omscholen van onderzoekers. Regio's die aan dit thema werken zullen programma's ontwikkelen om studenten en onderzoekers in plaatselijke bedrijven op te leiden, om kantoren op te richten en zo de uitwisseling van personeel en kennis te vergemakkelijken, en om jonge mensen aan te trekken voor carrières in onderzoek en wetenschap.

13. Helpen regio's te herstructureren die het sterkst afhankelijk zijn van de traditionele industrie. Het doel van regio's die aan dit thema werken is het ontwikkelen van beleidsmechanismen over hoe het best op sluitingen kan worden geanticipeerd of gereageerd via herstructurering en diversificatie, of via omscholing, bedrijfs ondersteuning, advies en financiering en het stimuleren van plaatselijke clusters.

14. E-government naar regio's en bedrijven brengen. Regio's die aan dit thema werken zullen profiteren van ervaringen in de regio's die verder gevorderd zijn in de verlening van administratieve, bibliotheek- en andere diensten via elektronische communicatie.

15. Betere ICT-verbindingen tussen regio's. Regio's die aan dit thema werken zullen gebruik maken van breedbandverbindingen en digitale ecosysteemtechnologieën om te helpen bedrijven te behouden en er nieuwe op te richten, de emigratie te verminderen en globale samenwerking tussen de verschillende sociaal-economische actoren mogelijk te maken.

16. Kwalificaties voor innovatie verbeteren. Het doel van regio's die aan dit thema werken is het aanpakken van het tekort aan gekwalificeerde werknemers voor banen in onderzoek, technologie of innovatie, via acties om het onderwijsniveau van de bevolking op te trekken en zowel werklozen als werkenden op te leiden (actualiseren van vaardigheden, levenslang leren).

17. Ondernemerschap bevorderen. Regio's die aan dit thema werken zullen de nadruk leggen op maatregelen om het aantal startende bedrijven en hun overleving te vergroten, om een ondernemersgeest in scholen aan te moedigen en bedrijfsadvies, mentoring, financiering en steun aan innovatiecentra te verstrekken.

18. Het hoofd bieden aan de demografische uitdaging. Regio's die aan dit thema werken zullen hun ervaring met het omgaan met de gevolgen van demografische verandering samenbrengen en maatregelen uitwerken die elders kunnen worden toegepast. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan het evenwicht tussen de generaties en de gevolgen van zowel legale als illegale immigratie.

19. Stimuleren van een gezonde arbeidsbevolking op gezonde werkplaatsen. Regio's die aan dit thema werken zullen ernaar streven het aantal werkdagen die verloren gaan door ziekte te verminderen door de bestaande werkwijzen in zake gezondheidsbevordering te delen, met inbegrip van gezondheidsbevordering op het werk.

20. Integreer van gemarginaliseerde jeugd. Steden en landelijke zones die aan dit thema werken zullen ook de integratie van werklozen en ongeschoolde jongeren versterken door hen toegang te verstrekken tot werkgelegenheidskansen via onderwijs, opleiding, microkredieten,

verbeterde infrastructuur- en adviesdiensten. Ook kan de nadruk worden gelegd op maatregelen voor misdaadpreventie.

21. Beheren van migratie en vergemakkelijken van sociale integratie. Steden en regio's die aan dit thema werken zullen ernaar streven hun integratie te versterken door deze groepen toegang te verschaffen tot werkgelegenheidskansen via onderwijs, opleiding, microkredieten, verbeterde infrastructuur- en adviesdiensten.

22. Verbeteren van de aanpasbaarheid van werknemers en ondernemingen. Regio's die aan dit thema werken zullen ernaar streven hun prestaties op het gebied van levenslang leren te versterken en hun systemen verbeteren om een beter ontwerp en een betere verspreiding van innovatieve en meer productieve vormen van werkorganisatie te bevorderen.

23. Uitbreiden en verbeteren van onderwijs- en opleidingssystemen. Regio's die aan dit thema werken, zullen ernaar streven hun onderwijs- en opleidingssystemen en leerplannen te verbeteren.

24. Participatie van oudere werknemers vergroten. Regio's die aan dit thema werken zullen ernaar streven de participatiegraad van oudere werknemers te vergroten. Afhankelijk van nationale en regionale bijzonderheden kan een groot aantal actieve en preventieve benaderingen worden gevolgd.

25. Kustzones beheren. Investerings in het milieu helpen de duurzaamheid van de economische groei op lange termijn te verzekeren, de externe kosten voor de economie te verminderen en innovatie en het scheppen van werkgelegenheid te stimuleren. Regio's die aan dit thema werken, zullen maatregelen ontwikkelen en delen om kustvervuiling te voorkomen of te verminderen, kusterosie op duurzame wijze te beheren en de gevolgen van een stijgende zeespiegel te matigen met het oog op een globale strategie voor aanpassing aan de klimaatwijziging.

26. De zee optimaal benutten. Regio's die aan dit thema werken zullen de beste werkwijzen uitwisselen over hoe de economieën van maritieme regio's kunnen profiteren van groei op gebieden als vervoer, toerisme, energieproductie, aquacultuur en opkomende mariene technologieën.

27. Komen tot een duurzame stadsontwikkeling. Steden die aan dit thema werken zullen ernaar streven hun ervaringen te delen en te profiteren van de toepassing van deze geïntegreerde benadering tot duurzame stadsontwikkeling.

28. Opnieuw gebruiken van brownfield- en stortplaatsen. Steden en regio's die aan dit thema werken, zullen ernaar streven projecten te ontwikkelen voor het hergebruik van verlaten industriële, militaire of havensites.

29. Voorkomen en verminderen van overstromingen. Steden en regio's die aan dit thema werken zullen projecten ontwikkelen om riviermeanders te herstellen, droge polders voor te bereiden, bebossingsprojecten uit te voeren en moerasgebieden te creëren.

30. Ondersteunen van de economische diversificatie van landelijke zones. Regio's die aan deze thema's werken zullen de beste werkwijzen uitwisselen over manieren waarop de economieën van landelijke zones verder kunnen worden gediversifieerd.

Hoe werkt het?

Discussie met commissaris Hübner tijdens de eerste conferentie van Regio's voor economische verandering in juni 2006.

Krachtens het initiatief „Regio's voor economische verandering” zullen netwerken tot stand worden gebracht via toepassing op de toekomstige **netwerkprogramma's voor interregionale samenwerking en stadsontwikkeling (Urbact)**, die waarschijnlijk in de tweede helft van 2007 zullen worden goedgekeurd. Naargelang de programmaprocedures zal een leidende regio een aanvraag doen voor financiering voor een netwerk uit het gepaste programma. Het controlecomité zal verantwoordelijk zijn voor het kiezen van de projecten op basis van de selectiecriteria die het heeft vastgelegd.

Krachtens de programma's voor interregionale samenwerking en Urbact kunnen regio's en lidstaten netwerken tot stand blijven brengen zoals zij dat in het verleden hebben gedaan. Na een oproep tot het indienen van voorstellen zal een groep regio's of steden die een netwerk tot stand wensen te brengen — onder een van de 30 thema's of de andere overeengekomen prioriteiten — een leidende regio aanstellen die een projectaanvraag zal doen over een specifiek onderwerp voor het gepaste programma. Engagement voor de verspreiding en mainstreaming van resultaten in programma's voor convergentie en concurrentievermogen zal sterk worden aangemoedigd.

Voor **snelle netwerken** zullen regio's en steden — overeenkomstig procedures die in het programma zullen worden uiteengezet — nauwer samenwerken met de Europese Commissie. Snelle netwerken zullen worden geselecteerd op basis van bijkomende criteria, zoals de aanwezigheid van diepere partnerschappen met economische en sociale partners, en het engagement om resultaten over te brengen naar de mainstreamprogramma's voor convergentie en concurrentievermogen.

Conferenties

Een reeks van drie conferenties van Regio's voor economische verandering werd in januari 2006 aangekondigd. De eerste vond plaats op 12-13 juni 2006, de tweede op 25-26 januari 2007 en de derde op 7-8 maart 2007. Doel van deze evenementen is thema's te laten zien waar het cohesiebeleid de Lissabon-agenda voor modernisering kan ondersteunen, voorbeelden van goede werkwijzen kan leveren en de bestuursautoriteiten van de structuurfondsen een leermogelijkheid kan bieden. De derde conferentie was ook de eerste jaarlijkse conferentie die samen kwam te vallen met de Lenteraad en de lancering van de prijzen voor regionale innovatie voor 2008.

Innoveren via het regionaal beleid (12-13 juni 2006)

Tijdens deze conferentie lag de nadruk op het onderzoeken van de beste werkwijzen betreffende het stimuleren van kennisoverdracht, innovatie en clusters. Speciale aandacht ging daarbij uit naar de strategieën en succesvolle projecten in minder welvarende regio's. De belangrijkste sprekers waren Commissievoorzitter Barroso, commissaris Hübner en commissaris Verheugen. Tijdens workshops kwamen de volgende zaken aan bod: de rol van overheden bij het beheren van innovatie en het stimuleren van clusters, de ontwikkeling van innovatie-infrastructuur en ondersteunende diensten, financiële engineering, de ontwikkeling van polen van uitmuntendheid, het commercialiseren van de onderzoeksresultaten, de rol van netwerken bij de kennisoverdracht, het ontwikkelen van transregionale projecten en ervaring met het combineren van nationale en communautaire financiering.

Zo'n 600 mensen namen deel aan de conferentie. Zij waren afkomstig van de nationale en regionale autoriteiten die betrokken zijn bij de opstelling en uitvoering van structuurfondsprogramma's, vertegenwoordigers van bedrijfsorganisaties, universiteiten, specialisten

Op de conferentie Innoveren via het regionaal beleid in juni 2006.

technologieoverdracht en gespecialiseerde netwerken die betrokken zijn bij onderzoek, innovatie en kennisoverdracht. Naast de conferentie was er een tentoonstelling van innovatieve projecten uit de hele EU die steun hadden gekregen van de structuurfondsen, stands met informatie over relevante communautaire programma's en stands waar advies werd gegeven. De producten waren onder andere een conferentiebrochure en procedures.

Antwoorden van het regionaal beleid op demografische uitdagingen (25-26 januari 2007)

Het doel van de conferentie was de bevolking bewust maken van demografische verandering als drijfveer van sociaal-economische verandering, en aan te tonen hoe het Europees regionaal beleid en zijn instrumenten de Europese regio's in staat stellen een antwoord te bieden op de uitdagingen en de kansen die geboden worden door de demografische verandering ten volle te benutten. De belangrijkste sprekers waren commissarissen Hübner en Špidla, de heren Dimitriadis en Delebarre, voorzitters van respectievelijk de EESC en het Comité van de Regio's en ministers en deskundigen van lidstaten en regio's. Tijdens de conferentie kondigde een Eurostat-vertegenwoordiger de meest recente regionale bevolkingsvoorspellingen over 25 jaar aan, terwijl het Comité van de Regio's „An age proofing toolkit” lanceerde.

Naast de plenaire sessies legde de conferentie de nadruk op drie workshopsessies, met drie parallele workshops per sessie.

Tijdens het evenement kwamen voorbeelden van beste werkwijzen aan bod. Het was ook een leermogelijkheid voor de bestuursautoriteiten van de structuurfondsen. In totaal waren meer dan 500 vertegenwoordigers van nationale, regionale en plaatselijke overheden, instellingen en netwerken, organisaties uit het maatschappelijk middenveld en vertegenwoordigers van universiteiten aanwezig.

Concurrentievermogen stimuleren via innovatieve technologieën, producten en gezonde gemeenschappen (7-8 maart 2007)

Doel van deze conferentie is het vergemakkelijken van de uitwisseling van beste werkwijzen voor het nastreven van de uitvoering van de Lissabon-strategie op regionaal niveau via cohesie-instrumenten. Via een „uitwisselings- en netwerkforum” zal het evenement leer- en netwerkmogelijkheden bieden voor beheersautoriteiten van de structuurfondsen, agentschappen voor regionale ontwikkeling, bedrijfsorganisaties en andere partijen met maximaal 500 deelnemers. Tijdens negen workshops zal het evenement met name voorbeelden laten zien van beste werkwijzen en goed bestuur in het Europees regionaal beleid, onder drie thema's:

- kleine en middelgrote ondernemingen, overdracht van technologie en bestuur;
- innovatieve technologieën, producten en markten voor duurzame groei; en
- verbeterde regio's en steden voor bedrijven en burgers.

Tijdens de tweede conferentie van Regio's voor economische verandering in januari 2007.

Er zal een „forum” worden georganiseerd in samenwerking met de Franse regio Provence-Alpes-Côtes d'Azur en het Comité van de Regio's. Dit laatste zal het „Lissabon-monitoringplatform” voorstellen. Dat is een netwerk van meer dan 60 regionale en plaatselijke autoriteiten, dat de vooruitgang van de uitvoering van de Lissabon-strategie en het bestuursproces ervan gedetailleerd opvolgt.

Op 8 maart 2007 zal mevrouw Danuta Hübner, Europees commissaris voor regionaal beleid, de „RegioStars 2008 — prijzen voor innovatieve projecten” lanceren. Op die manier wil zij de beste Europese werkwijzen inzake regionale ontwikkeling in de verf zetten.

RegioStars 2008 — Prijzen voor innovatieve projecten

Oproep aan alle regionale autoriteiten! Neem met uw meest innovatieve project deel aan een wedstrijd die goede werkwijzen in regionaal beleid in de kijker zal zetten.

De prijs

De eerste RegioStars zullen in maart 2008 worden uitgereikt tijdens de conferentie van Regio's voor economische verandering. Daar zullen de voorbeelden van de beste werkwijzen van de wedstrijd worden geschetst en zal de uitwisseling van ervaringen worden vergemakkelijkt.

De doelstelling van RegioStars is het identificeren van goede werkwijzen in regionale ontwikkeling in de volgende categorieën.

- Regionale economieën gebaseerd op kennis en technologische innovatie
  1. Ondersteunen van clusters en bedrijfsnetwerken
  2. Technologieoverdracht van onderzoekinstellingen naar het MKB
- Duurzame economische ontwikkeling
  3. Energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen
  4. Milieutechnologieën

Aanvraag

Elk van de 268 regio's van de EU-27 kan tegen **29 juni 2007** één aanvraag indienen. RegioStars staat open voor alle projecten die EFRO- of pretoetredingssteun hebben ontvangen. In deze context is een project in uitvoering met een strategische dimensie, dat een potentiële impact heeft op de regio.

Prijzen

In elk subthema zullen twee prijzen worden uitgereikt — de ene aan een project in een regio van de convergentiedoelstelling en de andere aan een project in een regio van regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid.

Meer informatie is te vinden op: http://ec.europa.eu/inforegio/innovation/regiostars_en.htm

Regio's voor economische verandering

RegioStars 2008 De prijzen voor innovatieve projecten

Uiterste termijn voor aanmeldingen: 29 juni 2007

http://ec.europa.eu/inforegio/innovation/regiostars_en.htm
regio-stars@ec.europa.eu

Casestudies

Tegelijk met de lancering van RegioStars 2008 heeft het DG REGIO een publicatie uitgegeven die **Voorbeelden van regionale innovatieprojecten** werd gedoopt. Dit is een collectie van samenvattingen van 40 case studies van projecten van de regionale programma's Innovatieve acties die zijn gefinancierd door het EFRO om regio's te helpen experimenteren met nieuwe benaderingen, partnerschappen en regionale ontwikkeling. De volledige teksten van de case studies kunnen worden geraadpleegd op de website van Regio's voor economische verandering: http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

De kloof overbruggen — Het Lissabon-monitoringplatform

Michel Delebarre,
voorzitter van het Comité
van de Regio's

„De behoefte aan meer verantwoordelijkheid op alle niveaus van de overheid is erkend als een van de sleutelfactoren voor het welslagen van de Lissabon-strategie... De Lissabon-hervormingen moeten de EU-regio's en plaatselijke autoriteiten meer en in een vroeger stadium van de bestuurscyclus betrekken... Het Comité van de Regio's (CvdR) heeft zich geëngageerd om bij te dragen aan de monitoring van de plaatselijke en regionale betrokkenheid in het Lissabon-proces en de uitvoering van de hervormingen voor werkgelegenheid en groei... Er is heel wat ruimte voor meer betrokkenheid op plaatselijk en regionaal niveau in de strategie voor werkgelegenheid en groei. De Lissabon-agenda moet eigendom zijn van alle belanghebbenden op Europees, nationaal, regionaal en plaatselijk niveau, en de mobilisering is alleen mogelijk als de verschillende spelers het gevoel hebben dat het voorgestelde beleid hen betreft en zij echt worden betrokken bij het besluitvormings- en uitvoeringsproces.”

Het Lissabon-monitoringplatform van het Comité van de Regio's werd op 1 maart 2006 gelanceerd:

- om een hechte gemeenschap te vormen ter ondersteuning van het partnerschap voor groei en werkgelegenheid door de uitwisseling van informatie tussen plaatselijke en regionale beleidsmakers te vergemakkelijken;
- om de geïdentificeerde uitdagingen en obstakels te verwoorden en realistische en haalbare oplossingen te vinden.

Wat is dit platform?

Het is het partnerschapsbeginsel dat in de praktijk wordt gebracht, een netwerk van regionale en plaatselijke autoriteiten en een elektronisch platform tegelijkertijd. Het platform verstrekt informatie over de plaatselijke en regionale dimensies van de strategie, geeft een overzicht van de ontwikkeling van deze plaatselijke en regionale dimensies via een interactief scorebord en biedt plaats voor discussie. Ten eerste streeft het ernaar een gemeenschap tot stand te brengen tussen plaatselijke en regionale autoriteiten die werken aan de uitvoering van de strategie voor groei en werkgelegenheid en de autoriteiten die er meer willen over leren. In 2006 namen 65 plaatselijke en regionale autoriteiten deel, en dit aantal zal dit jaar stijgen naar 100.

Waarom een platform?

- Om transparantie te introduceren via de follow-up van wat er aande basis gebeurt met de nationale hervormingsprogramma's (actieplannen opgesteld door lidstaten om werkgelegenheid en groei te stimuleren);
- om toezicht te houden op de vooruitgang van de uitvoering van de strategie voor groei en werkgelegenheid van de lidstaten vanuit het perspectief van de regionale en plaatselijke autoriteiten;
- om te benchmarken via het verkrijgen van betere kennis van wat er in andere landen en regio's gebeurt;
- om toezicht te houden op de betrokkenheid van het regionaal en plaatselijk niveau in het bestuursproces van het cohesiebeleid van de EU;
- om de evoluerende relatie tussen de Lissabon-strategie en het cohesiebeleid te onderzoeken, en om het bewustzijn van de nationale hervormingsprogramma's en nationale strategische

referentiekaders te onderzoeken (strategische documenten waarin de uitvoeringsregelingen voor de structuurfondsen en het Cohesiefonds worden uiteengezet) voor lokale en regionale autoriteiten;

- om specifieke trends te identificeren bij de elf groepen van regionale en lokale autoriteiten;
- om de obstakels te identificeren die de regionale en lokale autoriteiten tegenkomen bij de uitvoering van de Lissabon-strategie, deze obstakels politiek te verwoorden en realistische oplossingen te vinden;
- om het regionale en lokale niveau te mobiliseren en informatie uit te wisselen (beste werkwijzen, uitdagingen);
- om een productief netwerk van regionale en lokale autoriteiten tot stand te brengen waarvan de ervaringen en bijdragen zullen worden ingelast in de Lissabon-gerelateerde politieke boodschappen van het Comité van de Regio's; en
- om regionale en lokale autoriteiten te helpen hun zaak doeltreffender te verdedigen in nationale debatten.

Hoe werkt het platform?

- Het Lissabon-monitoringplatform wil een nuttig operationeel hulpmiddel zijn voor regionale en lokale autoriteiten in de hele EU, bestaande uit gedetailleerde regionale statistische gegevens, een documentatiecentrum en interactieve fora, waarmee regionale/lokale vertegenwoordigers in staat zullen zijn informatie uit te wisselen (beste werkwijzen, uitdagingen) inzake Lissabon-gerelateerde onderwerpen.

Naast het elektronisch aspect van dit platform vinden verscheidene workshops plaats met de deelnemers, zodanig dat een echte „gemeenschap” wordt opgebouwd met de deelnemers van het Lissabon-monitoringplatformproject.

De resultaten van deze monitoringoefening zullen bijdragen aan het verslag van het Comité van de Regio's voor 2008, dat was gevraagd in de besluiten van het voorzitterschap van de Europese Raad in 2006. Zij zullen ook andere activiteiten van het Comité van de Regio's ondersteunen.

Voor meer informatie: <http://lisbon.cor.europa.eu/>
analysis@cor.europa.eu

Oostenrijk/Estland/Frankrijk/Duitsland/Roemenië/Zweden/Rusland CLOE — Clusters gelinkt over Europa (Clusters linked over Europe)

Clusters zijn netwerken van compatibele of concurrerende, onderling verbonden bedrijven die samenwerken om een sector in een bepaald gebied te versterken. Zij maken het bedrijven gemakkelijker om goede werkwijzen te verzamelen en informatie uit te wisselen in een bepaalde regio en binnen een specifieke sector. Er wordt echter weinig informatie uitgewisseld tussen clusters en clustermanagers hebben het vaak moeilijk om een beknopt overzicht te krijgen van wat goed werkt en hoe goede resultaten worden verkregen binnen clusters die in andere sectoren werden ontwikkeld. Clusters zijn ook onvoldoende zichtbaar omdat zij vaak de kritieke massa ontberen die nodig is om de aandacht te vestigen op hun bestaan en hun ideeën bij andere regio's binnen en buiten Europa.

De belangrijkste doelstelling van het project „Clusters Linked over Europe (CLOE)”, dat wordt gefinancierd krachtens het Interreg III C-initiatief en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), is de totstandbrenging van een Europees netwerk van clusters. Hiervoor werken publieke organen en partners uit regio's in zes lidstaten en Rusland tussen juli 2004 en juni 2007 samen. De belangrijkste doelstellingen van het project zijn: a) leren van wat is ontwikkeld door clusters in andere sectoren en regio's; b) stimuleren van de uitwisseling van kennis en deskundigheid tussen clusters van midden- en kleinbedrijven die in dezelfde sector actief zijn; en c) vergroten van de zichtbaarheid van de clusters binnen de partnerregio's, in andere Europese regio's en in landen als China en de VS.

CLOE-stand op TCI-congres in Lyon, Frankrijk.

CLOE — Clusters Linked over Europe
Project: CLOE — Clusters Linked over Europe
Programma: Interreg III C (West)
Totale kostprijs: 1 808 000 EUR
Bijdrage van de EU: 800 000 EUR
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)
Uitvoering: juli 2004-juni 2007

Dr. Adolf M. Kopp
Wirtschaftsförderung Karlsruhe
Zähringerstr. 65a
D-76124 Karlsruhe
Tel. (49-721) 133 7300
Fax (49-721) 133 7309
adolf.kopp@wifoe.karlsruhe.de
<http://www.clusterforum.org>

De workshops van CLOE leveren het platform voor een clustermanagementgids, die gebaseerd is op de beste werkwijzen die het netwerk heeft geïdentificeerd voor de totstandbrenging en het beheer van clusters. Het netwerk ontwikkelt ook een website die wordt gebruikt voor interne en externe communicatie: het verstrekt informatie over de activiteiten van de MKB-sector en andere organisaties die betrokken zijn bij elke cluster. Via het netwerk leren de bedrijven uit de cluster alles over goede werkwijzen in organisatie en middelen, kwalificatie en opleiding, hulpmiddelen voor samenwerking en methoden. Zij ontwikkelen samenwerking en synergieën met andere bedrijven uit de cluster die actief zijn in dezelfde sector en raken betrokken bij een gezamenlijke internationale marketingstrategie die CLOE in staat stelt zichzelf internationaal te positioneren en toegang te krijgen tot doelmarkten.

Het project heeft publiciteit gekregen op de Europese clusterscene en er zijn reeds verscheidene mijlpalen bereikt. Na een goede, informatieve website (clusterforum.org) te hebben ontwikkeld, is het platform van een „zuivere” informatiebron een interactief forum met zoekmogelijkheid geworden over meer dan 230 clustercontacten in de CLOE-database. Nog een belangrijke mijlpaal was de voltooiing van de Cluster Management Guide in 2006, een referentiewerk voor de totstandbrenging en het beheer van clusters. Ook was een sectorspecifieke workshop met 80 deelnemers in Linz een geslaagd evenement. Deze was bedoeld voor bedrijven in de CLOE-regio's en voor clustermanagers uit heel Europa.

Oostenrijk/Duitsland/Hongarije/Italië

Regins — Integreren van het midden- en kleinbedrijf in de Europese economie

Regionale ontwikkeling is afhankelijk van concurrerende kleine en middelgrote ondernemingen en hun integratie op Europese en wereldwijde markten. Daarom is de totstandbrenging van een efficiënt netwerk tussen hen, met name voor technologiegerichte sectoren, belangrijk op regionaal en internationaal niveau. Er is echter weinig informatie over de doeltreffendheid van netwerken en clusters in verschillende regionale omgevingen. Bovendien zijn netwerk- en clusteractiviteiten voornamelijk plaatselijk of regionaal en bestaat er maar weinig samenwerking op interregionaal of Europees niveau. Het Regins-project onderzoekt de status-quo van thematisch clustermanagement in de deelnemende regio's en voert subprojecten uit die instellingen uit de deelnemende regio's in de sectoren auto-mobiel, logistiek en biotechnologie met elkaar verbindt.

Vier regio's uit Oostenrijk, Hongarije en Italië werken samen in het Regins-project („REGional standardised Interfaces for a better integration of regional SMEs in the European Economy” — *NL regionale genormaliseerde Interfaces voor een betere integratie van regionale midden- en kleinbedrijven in de Europese economie*) dat tussen 2004 en 2007 steun zal krijgen via het Interreg IIIC-initiatief en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). De algemene doelstelling van Regins is het stimuleren van de overdracht van knowhow over clustermanagement, regionale innovatie en beleid ter ondersteuning van het MKB tussen de partners. Daarmee wordt het fundament gelegd voor samenwerking op lange termijn en strategische samenwerking. De subdoelstellingen van het project zijn: a) stimuleren van publiek-private partnerschappen; b) stimuleren van de ervaring van uitwisseling en kennisoverdracht over specifieke thema's; c) tot stand brengen van regionale netwerkkantoren ter ondersteuning van netwerken tussen partners in de regio; d) beoordelen van de huidige

Regins-directiecomité en personeel tijdens een vergadering in Gmunden, Oostenrijk.

toestand met betrekking tot clustermanagement in de deelnemende regio's; en e) mogelijk maken van genormaliseerde interfaces voor talrijke midden- en kleinbedrijven via bestaande regionale netwerken binnen de deelnemende regio's.

Regins zal een vergelijkend overzicht geven van het beleid inzake clustermanagement van de partnerregio's, alsook van de instrumenten en hun doeltreffendheid. Bestaande structuren zullen worden besproken en van referentiepunten worden voorzien. Er zullen nieuwe benaderingen worden uitgewerkt. Een mentorschema zal de integratie van resultaten in een regionaal ondersteuningsbeleid en netwerkinstrumenten ondersteunen. Gemeenschappelijke netwerkactiviteiten en -structuren (genormaliseerde interfaces) zullen interregionale samenwerking van structuren van clustermanagement mogelijk maken. Dat moet leiden tot een vermindering van het aantal gestarte projecten en transactiekosten, een verkorting van de reactietijden en een betere afstemming van projectinhoud op de doelstellingen van midden- en kleinbedrijven. Subprojecten binnen de geselecteerde themaprioriteiten zullen stabiele interregionale verbanden tussen regionale netwerkcoördinatoren en leden van het netwerk tot stand brengen.

Op basis van de analyse van de huidige toestand en een interregionaal evaluatiesysteem werd een goede praktijkgids geproduceerd die activiteiten ophetst van clustermanagement in de partnerregio's samenvat en algemene aanbevelingen doet betreffende de totstandbrenging en het beheer van regionale clusters, in het bijzonder voor de sectoren auto-mobiel, logistiek en biotechnologie. Alle partners namen deel aan Regins en promootten het op verschillende regionale, interregionale en internationale beurzen en evenementen. Daarnaast werd het Regins-project gepromoot op een aantal internationale workshops en bezoeken door delegaties in Opper-Oostenrijk, de regio Stuttgart, Lombardije en West-Pannonië.

Project: Regins — REGional standardised Interfaces for a better integration of regional SMEs in the European Economy

Programma: Interreg IIIC (Oost)

Totale kostprijs: 7 035 223 EUR

Bijdrage van de EU: 3 667 611 EUR

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Uitvoering: februari 2004-maart 2007

Andreas Hubinger

Clusterland OÖ GmbH

Hafenstraße 47-51

A-4020 Linz

Tel. (43-70) 798 10/50 82

Fax (43-70) 798 10/50 80

andreas.hubinger@clusterland.at

<http://www.regins.org>

Oostenrijk/Tsjechische Republiek/Duitsland/Polen/Slovenië

RegioSustain — Van biomassa naar energie — Duurzaamheid voor regionale economische cycli

Het telen en gebruiken van biomassa voor energieproductie is een innovatieve manier om regionale waardecycli te creëren waarbij de volledige toegevoegde waarde — van het telen van biomassa tot energieopwekking en -verbruik — in de regio blijft. De ervaring leert ons dat het gebruik van biomassa als alternatieve energiebron de regionale economische ontwikkeling kan ondersteunen, vooral in regio's die worden gedomineerd door land- en bosbouw. Het ontbreekt veel van deze regio's echter aan de knowhow en hulpmiddelen die nodig zijn om regionale cycli van de productie van biomassa, energieopwekking en -verbruik op behoorlijke wijze tot stand te brengen.

RegioSustain is een interregionaal netwerk dat werd opgericht in het kader van het initiatief Interreg IIIC en wordt gefinancierd door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Doel van RegioSustain, dat 14 publieke en private partners en onderzoeksfaciliteiten in regio's en steden uit vijf lidstaten combineert, is regio's de kans te geven te profiteren van verwaarloosd potentieel in land- en bosbouw via het gebruik van biomassa voor energieopwekking. Meer in het bijzonder streeft het project ernaar beschikbare knowhow en hulpmiddelen te verbeteren die nodig zijn om biomassa op doeltreffende wijze te gebruiken voor energieopwekking en als hulpmiddel voor duurzame ontwikkeling, en om plaatselijke en regionale belanghebbenden en de bevolking bewust te maken.

RegioSustain helpt regio's alternatieve energiebronnen verder te ontwikkelen en onafhankelijker te worden van externe energiebevoorrading. Het verleent ook bijstand in regio's, bij hun inspanningen om de bronnen van inkomen uit bosbouw en de landbouwsector te diversifiëren, en ondersteunt het behoud van traditionele culturele landschappen. Activiteiten

De uitwisseling van ervaringen is een van de voornaamste doelstellingen van RegioSustain. Regelmatige veldbezoeken met projectpartners aan modelinitiatieven — hier een verwarmingssysteem dat gebaseerd is op de verbranding van houtsnippers — zijn waarschijnlijk de meest praktische manier om de beste werkwijzen uit te wisselen en over te dragen.

Project: RegioSustain
Programma: Interreg IIIC (Oost)
Totale kostprijs: 704 000 EUR
Bijdrage van de EU: 507 000 EUR
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)
Uitvoering: juni 2004-juni 2007

Contactpersoon:
Dr Elke Knappe
Leibniz-Institut für Länderkunde e.V.
Schongauerstraße 9
D-04329 Leipzig
Tel. (49-341) 255 65 00
Fax (49-341) 255 65 98
info@ifl-leipzig.de
<http://www.regiosustain.net>

omvatten analyses van beschikbare knowhow en het plaatselijk potentieel om biomassa te gebruiken voor energieopwekking. Via een aantal workshops, conferenties, tentoonstellingen en opleidingsevenementen zorgen partners voor de overdracht en verspreiding van knowhow en instrumenten. Zij richten ook informatie- en dienstencentra op in de regio's ter ondersteuning van informatie-, verspreidings- en opleidingsactiviteiten.

Tussen juni 2004 en juni 2007 heeft het project de volgende doelstellingen: a) de totstandbrenging van een netwerk van bekwaamheid via de uitwisseling van ervaringen en voorbeelden van goede werkwijzen en de overdracht van knowhow; b) het stimuleren van structurele verandering in landelijke zones door alternatieve inkomstenbronnen te verstrekken, door het concurrentievermogen van de land- en bosbouw te verbeteren en door rekening te houden met het beginsel van duurzame ontwikkeling; c) het gebruik van bestaand potentieel in land- en bosbouw; en d) de stabilisering van kansarme regio's door de totstandbrenging van regionale economische cycli.

De uitvoering van RegioSustain is niet rechtstreeks gekoppeld aan de bouw van verwarmingsinstallaties. Het legt eerder de grondslagen voor de uitvoering van zulke projecten door knowhow over te dragen over het specifieke potentieel, de mogelijkheden en ook tekorten binnen de projectregio's om economische cycli tot stand te brengen, en over mogelijkheden voor financiële steun. De waaier aan activiteiten kan worden onderverdeeld in vier groepen: analyses, opleidingen, vergaderingen en verspreiding van resultaten en public relations. Een kernelement voor de geslaagde uitvoering van de operatie binnen de projectregio's zijn de regionale werkgroepen. Zij komen regelmatig samen en doen dienst als platform voor discussies met plaatselijke actoren en met externe deskundigen.

Éire-Ierland

Groei via de natuur

De renovatie van Lough Key Forest & Leisure Park in het westen van Ierland blaast nieuw leven in een gevestigde bezoekersattractie en geeft de plaatselijke economie een nieuwe impuls.

Lough Key Forest & Leisure Park, dat gelegen is in een pittoresk en historisch gebied, bestaat uit ongeveer 350 hectare gemengd bosland, een meer en een aantal kleine eilanden. Het bijna 3 meter brede Lough Key Lake is de hoofdattractie van het Park. Schrijvers putten al meer dan 1 000 jaar inspiratie uit de geschiedenis van het meer. Het eerste boek „Annals of Lough Key”, verscheen in 1041, en wordt nu tentoongesteld in Trinity College, Dublin. Recenter maakten het meer en de omliggende gronden deel uit van het landgoed Rockingham Estate, dat tot 1957 eigendom was van Sir John King en diens opvolgers. Het landgoed werd vervolgens verkocht aan de Irish Land Commission, en kort daarna werd het Lough Key Forest Park opgericht. Het Park bestaat uit een van de meest uitgestrekte en pittoreske bosparken in Ierland. Enkele opmerkelijke eigenschappen van het park zijn: de tuinen, natuurwandelingen, archeologische sites, ringforten en ondergrondse kamers, de uitkijktoren en de boottochtjes naar de eilanden. Op zijn hoogtepunt in de jaren zeventig en de vroege jaren tachtig trok het park tot 250 000 bezoekers per jaar aan. Door veranderingen in de toerisme- en recreatiepatronen en een gebrek aan investeringen in het park zijn de bezoekersaantallen daarna echter geleidelijk gaan dalen.

Een uitzicht vanuit de boomtoppen

Halverwege de jaren negentig begon Coillte, het staatsbedrijf voor bos- en landbeheer dat eigenaar is van het park, met een groot renovatieproject in partnerschap met Roscommon County Council. Het project omvatte de afbraak van enkele van de bestaande constructies van het Park en het herstel en de renovatie van andere constructies. Ook werden tijdens de renovatie heel wat nieuwe eigenschappen aan het park toegevoegd. Een van de

Speeltuin in het Lough Key Forest & Leisure Park, Ierland.

meer innovatieve nieuwe toevoegingen is een nieuwe „Tree Canopy Walk”. Dat is een wandeling die vertrekt vanaf het bezoekerscentrum langs de kust van Lough Key en ter hoogte van de boomtoppen door het bladerdak heen slingert.

Andere nieuwe ontwikkelingen zijn twee nieuwe overdekte avonturencentra voor volwassenen en kinderen en een nieuw bezoekerscentrum, waar het rijke en gediversifieerde landschap van Lough Key levendig gepresenteerd wordt. De verbetering van het park behelst enerzijds nieuwe betalende voorzieningen en attracties, anderzijds mogen de traditionele recreatieve gebruikers het bos nog steeds gratis in.

Resultaten

Het gerenoveerde Lough Key Forest & Leisure Park zal in april 2007 worden geopend voor het publiek. De bezoekersaantallen voor het eerste jaar van de werking worden geraamd op 60 600, en zouden tegen jaar 5 moeten stijgen tot 121 300.

Wanneer het park volledig operationeel is zal het rechtstreeks 12 tot 16 arbeidsplaatsen creëren in de regio. Het zal ook bijkomende indirecte werkgelegenheid vergemakkelijken op gebieden als catering, onderwijs en recreatieactiviteiten op het water en op het land. Lough Key Forest & Leisure Park is een vlaggenschipproject voor de regio en zal ook dienst doen als anker voor een aantal andere bezoekersattracties in het gebied. Daarmee ondersteunt het de totstandbrenging van een regionale cluster van toerismeproducten en -diensten. De renovatie van Lough Key Forest & Leisure Park is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen een staatsbedrijf voor het beheer van bos of land, een lokale autoriteit en een instantie ter bevordering van het toerisme bij de ontwikkeling van kwalitatief hoogstaande bezoekersattracties.

Project: „Lough Key Forest & Leisure Park”
Programma: Doelstelling 1 (2000-2006)
Totale kostprijs: 9 000 000 EUR
Bijdrage van de EU: 5 700 000 EUR
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)
Uitvoering: 2000-2006

Contactpersoon:
Neil Armstrong
General Manager
Lough Key Forest & Leisure Park, Rockingham, Boyle, Co
Roscommon
Ierland
Tel. (353-71) 966 32 42
Fax (353-71) 966 32 43
loughkey@roscommoncoco.ie
<http://www.loughkey.ie>

België/Duitsland/Nederland

Zorg over de grens

Een nieuwe grensoverschrijdende alliantie van actoren in de gezondheidszorg in de Euroregio Maas-Rijn (EMR) toont aan wat de voordelen zijn van kijken naar gezondheidszorgsystemen vanuit een Europees perspectief.

EMR is een grensoverschrijdende regio die delen van België (Luik en Luxemburg), Duitsland (Aken) en Nederland (Limburg) omvat. De regio heeft een bevolking van ongeveer 3,7 miljoen mensen die drie verschillende talen spreken, onder drie verschillende juridische systemen vallen en vier zeer verschillende culturen hebben. Ondanks de verschillen heeft de EMR een lange geschiedenis van grensoverschrijdende samenwerking, vooral op het gebied van gezondheidszorgdiensten. Een Interreg I-project, dat in 1992 van start ging, legde de aanvankelijke funderingen voor samenwerking op het gebied van gezondheidszorg. Dit werd verder ontwikkeld met de steun van de programma's Interreg II en Interreg III, wat leidde tot een intensievere samenwerking tussen ziekenhuizen, gezondheidszorgverzekeraars en andere gezondheidszorgactoren in de regio en tot de ontwikkeling van een reeks grensoverschrijdende gezondheidszorgdiensten. Het huidige grensoverschrijdende netwerk omvat ziekenhuizen, gezondheidsverzekeringsmaatschappijen, patiëntenorganisaties, artsen, diensten voor volksgezondheid, gezondheidsbeleidsmakers en administraties.

Vrij verkeer van patiënten

De aanvankelijke stadia van samenwerking omvatten alleen de ziekenhuizen en waren voornamelijk toegespitst op gezondheidszorgbehoeften en op het onderzoeken van de structuren die nodig waren om een grensoverschrijdende gezondheidszorgdienst tot stand te brengen. Vervolgens werd een alliantie ontwikkeld tussen ziekenhuizen en gezondheidszorgverzekeraars, die het kader schiep om meer praktische kwesties van zorg over de grens aan te pakken en hinderpalen voor het vrij verkeer van mensen die op zoek zijn naar zulke diensten, weg te werken. Dit resulteerde in de invoering van een speciale internationale gezondheidskaart in 2000, die de verzekerden toegang verschafte tot gezondheidszorgdiensten over de grens.

Het daarop volgende Interreg III-project „Zorg over de grens in de regio Maas/Rijn van Europa, 2002-2005” was opgebouwd rond een uitgebreid netwerk van tien gezondheidsfinancieringsorganisaties en vijf ziekenhuizen. De ziekenhuizen en financieringsinstellingen hebben gespecialiseerde samenwerkingscontracten opgesteld en samengewerkt over aspecten van ongeveer 15 grensoverschrijdende projecten. Het project vergemakkelijkte ook het grensoverschrijdend contact tussen patiëntengroepen en netwerken voor de zorg voor ouderen, samenwerking in de zorg voor drugverslaafden, samenwerking tussen hogeronderwijsinstellingen, en samenwerking bij de uitvoering van Euroregio-milieugezondheidsprojecten. Het heeft ook geleid tot samenwerking aan een Euroregio-gezondheidsverslag en tot de organisatie van Euroregio-gezondheidsconferenties.

Project: Zorg over de grens in de regio Maas/Rijn van Europa
Programma: Interreg IIIA
Totale kostprijs: 1 670 000 EUR
Bijdrage van de EU: 835 000 EUR
Uitvoering: 2002-2006
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Contactpersoon:
Prof. Dr. Jacques Scheres
Coördinator voor Euregionale aangelegenheden
Academisch ziekenhuis Maastricht
Postbus 5800, 6202 AZ, Maastricht
Tel. (31-43) 387 59 92
Fax (31-43) 387 79 77
jsch@eepz.azm.nl (jscheres@knmng.nl)

Model

Enkele van de belangrijkste resultaten van grensoverschrijdende samenwerking in gezondheidszorg in de EMR zijn:

- klinische samenwerking tussen ziekenhuizen, bijv. hartchirurgie voor kinderen, PET-scan, kinderoncologie, behandeling van brandwonden, vaatchirurgie en morbide obesitas, enzovoort;
- kwaliteitskring van Euregionale ziekenhuizen;
- samenwerking van gezondheidszorgstichters;
- een internationale gezondheidsverzekeringskaart;
- informatiesite en platform over zorg over de grens in de EMR;
- uitgebreide alliantie van ziekenhuizen, verzekeraars, patiënten, artsen, apothekers en andere relevante partners, zoals universiteiten;
- kostenvergelijking van specifieke ziekenhuisdiensten in de drie landen in de EMR;
- kostenvergelijking van ziekenhuisdiensten en transparantie in reglementen en terugbetalingen voor medische hulp in de EMR;
- vergelijking van de diensten voor de chronisch zieken in de EMR, d.w.z. diabetes;
- grensoverschrijdende samenwerking van ziekenhuis- en hulpdiensten in de EMR.

De Euroregio Maas-Rijn verstrekt een nuttig model voor toekomstige samenwerking over grensoverschrijdende gezondheidszorgdiensten in Europa. Het succes van het project heeft reeds een verschuiving in het beleid van de Europese Unie teweeggebracht, dat nu de voordelen erkent van het kijken naar gezondheidszorgsystemen vanuit een Europees perspectief.

Denemarken/Zweden

Biotechnologie over de grenzen heen

Grensoverschrijdende samenwerking tussen overheden en de sector biotechnologie in de regio Øresund heeft geleid tot de oprichting van Medicon Valley, een biotechnologiecluster die aan de internationale top staat.

Toen de Zweedse en Deense regeringen in 1991 beslisten om een vaste oeververbinding te leggen over de Øresund, vatten zij ook het idee op om een grensoverschrijdende regio tot stand te brengen die een gemeenschappelijk gebied zou creëren voor economische, sociale en culturele samenwerking. Het resultaat was de regio Øresund, die bestaat uit Groot-Kopenhagen en de regio Scania in Zuid-Zweden. Deze bestrijkt een gebied van ongeveer 100 vierkante kilometer en heeft een bevolking van 3,5 miljoen inwoners. Om de economische ontwikkeling in de regio te stimuleren werd vervolgens de Øresund Science Region (OSR) opgericht via de samenwerking tussen de industrie, universiteiten en de overheid.

Een prioritaire doelstelling van de OSR was de opbouw van platforms of clusters in sommige van de best presterende sectoren van de regio, zoals biotechnologie, ICT, milieu en voeding. Tot op vandaag is de grootste en meest geslaagde cluster de biotechnologische/medische sector, die bekend staat onder de naam Medicon Valley. Het idee voor Medicon Valley kreeg vorm halverwege de jaren negentig, toen overheden en de biotechnologiesector in de regio besloten samen te werken om internationaal reclame te maken voor de regio en een gezamenlijke doelstelling na te streven: de meest aantrekkelijke bioregio in Europa worden en behoren tot de vijf aantrekkelijkste bioregio's wereldwijd.

Van cluster naar gemeenschap

Sinds 1997 promoten de regionale ontwikkelingsagentschappen, Copenhagen Capacity en Position Skåne, gezamenlijk de interne investering in Medicon Valley. Tegelijkertijd heeft de gevestigde Medicon Valley-gemeenschap ook inspanningen geleverd om

haar eigen continue groei en ontwikkeling te stimuleren, te beginnen bij de oprichting van de Medicon Valley Academy (MVA) in 1997. De MVA doet dienst als facilitatororganisatie, die informatie- en kennisoverdracht stimuleert, en samenwerkt met bedrijven, universiteiten, ziekenhuizen en andere organisaties in de vallei. De MVA werd financieel ondersteund via het programma Interreg IIA Øresund en door publieke en private belanghebbenden uit de regio.

De samenwerking tussen de universiteiten van de regio heeft ook geleid tot de oprichting van de „Øresund University”, die onderwijs en onderzoek coördineert en helpt toezicht te houden op de oprichting van nieuwe onderzoeksinstellingen in biotechnologie in de regio. Een ander opmerkelijk samenwerkingsgebied was de oprichting van het eerste risicokapitaalbedrijf in de regio, Medicon Valley Capital. MVC werd opgericht door investeerders uit beide landen en ondersteunt startende bedrijven op het gebied van biotechnologie.

Farmaceutische Silicon Valley

Tegenwoordig bevat Medicon Valley een concentratie van belangrijke farmaceutische bedrijven die haar gelijke niet kent in Europa, en mogelijk in de wereld. Met de steun van de florierende academische en klinische sectoren in de regio en het klinisch biotechnologisch onderzoek is deze unieke sectorale cluster van Medicon Valley een wereldleider geworden op vier van de uit commercieel oogpunt belangrijkste gebieden van de geneeskunde: diabetes, ontsteking/immunologie, neurowetenschappen en kanker. Deze bundeling van ervaring en deskundigheid heeft van Medicon Valley ook een vruchtbare omgeving gemaakt voor nieuwe biotechnologieondernemingen. Sinds 1997 heeft Medicon Valley het leven geschonken aan 114 nieuwe startende bedrijven (gemiddeld 13 per jaar voor de periode 1997-2005) en trekt het meer buitenlandse directe investeringen binnen biotechnologie aan dan enige andere regio in Europa. Medicon Valley is nu de thuisbasis van meer dan 300 bedrijven die actief zijn in de sectoren biotechnologie, medische technologie en farmaceutica, en is goed voor ongeveer 60% van alle Deens-Zweedse export van geneesmiddelen en toestellen.

Enkele opmerkelijke eigenschappen van Medicon Valley zijn:

- 300 bedrijven die actief zijn in biotechnologie;
- 14 universiteiten;
- 26 ziekenhuizen, waaronder 11 academische ziekenhuizen;
- 41 000 mensen die tewerkgesteld zijn in biotechnologie;
- 14 000 vorsers;
- 150 000 studenten, onder wie 2 000 PhD-studenten biotechnologie; en
- ze is goed voor ongeveer 60% van de biotechnologieproductie van Scandinavië.

Project: Medicon Valley
Programma: Interreg
Totale kostprijs: 3 950 000 EUR
Bijdrage van de EU: 1 980 000 EUR
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)
Uitvoering: 28.2.2002-27.2.2005

Contactpersoon:
Ulf Åberg
Manager Bedrijfsontwikkeling
Voedsel & voedseltechnologie, biotechnologie
Afdeling Economische ontwikkeling & innovatie
Regio Skåne, Stortorget 9
SE-211 22 Malmö
Tel. (46-40) 623 97 48 (rechtstreeks en GSM)
GSM (46-768) 87 04 48
Fax (46-40) 35 92 04
ulf.aberg@skane.se (Skype: ulfgoranaberg)
<http://www.skane.com/invest>

Italië

De cluster van hout en technologie in Bolzano: samenwerking en innovatie tussen kleine traditionele familiebedrijven

De regio Bolzano ondersteunde de oprichting van een „Cluster van hout en technologie” („Cluster Holz & Technik”) waarin 175 lidbedrijven zitten. Het gaat om kleine familiebedrijven met een laag innovatieprofiel, waarvan de leden samenwerken aan nieuwe innovaties op gebieden zoals welzijn, duurzame gebouwen en optimalisatie van belichting en akoestiek.

De autonome provincie Bolzano (Südtirol in het Duits, de taal die door de meeste inwoners wordt gesproken) is een alpenregio waar houtbouw en houtproducten een traditionele sector van de plaatselijke economie vertegenwoordigen. De plaatselijke bedrijven (vaak zeer kleine ondernemingen) werken echter op een relatief beschermde markt en beschikken over beperkte O&O-bekwaamheden. Daarom zijn ze niet goed uitgerust om het hoofd te bieden aan de uitdagingen van de globalisering en zijn ze over het algemeen niet concurrerend buiten de regionale markt. De belangrijkste uitdaging voor de houtsector is het moderniseren en uitbreiden van zijn markt en het stimuleren van technologieoverdracht om nieuwe producten, knowhow en productieprocessen te identificeren.

Regionale steun

De regionale autoriteiten hebben de oprichting van een cluster aangemoedigd en drie openbare aanbestedingen uitgeschreven waarin midden- en kleinbedrijven werden uitgenodigd om samenwerkingsprojecten in te dienen bedoeld om innovatie te stimuleren. Uiteindelijk werden 8 projecten gefinancierd. Daarbij waren 28 bedrijven betrokken en werd de nadruk gelegd op de volgende gebieden: verbeteren van akoestiek en belichting, interieurinrichting en de welzijnssector (herbergen, kuuroorden, enz.), ontwikkeling en marketing van ergonomische designmeubelen, product-/markt-/technologie-innovatie en een informatieplatform voor de houtsector.

Zo werd „Eurokustik” — een van de gefinancierde projecten — ingediend door drie schrijnwerkers die nieuwe manieren wilden uitwerken om kamers te ontwikkelen voor een optimale akoestiek. Na een specifieke opleiding, die werd gegeven door twee Oostenrijkse deskundigen, bouwden de schrijnwerkers een eerste prototype van een akoestische kamer. Dat prototype werd vervolgens door het Symfonisch Windorkest uitgetest tijdens een concerttournee, wat de meting van het effect van meubelopstellingen op de verspreiding van geluid en muziek mogelijk maakte. Het project was zo geslaagd dat het leidde tot de oprichting van een nieuw bedrijf dat contracten in de privésector in de wacht sleept (concertkamers voor hotels of muziekgroepen, werkruimte voor ondernemingen) en de overheid (sporthallen, brandweerkazerne).

Tegelijkertijd werden ook enkele horizontale acties ontwikkeld, zoals: steun voor deelname aan internationale beurzen en de organisatie van de studiebezoeken, specifieke opleidingssessies over relevante nieuwe technologieën, een studie van de markt van de houtsector in Noord-Italië, het creëren van een technologisch certificaat (label) voor akoestiek en belichting, de ontwikkeling van een database van bedrijfsprofielen, de organisatie van regelmatige

Project: Cluster Alpine Network (CAN) Wood and Technologies Cluster

Programma: Innovatieve acties (2000-2006)

Totale kostprijs: 740 360 EUR

Bijdrage van de EU: 370 180 EUR

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Uitvoering: januari 2002-december 2004

Contactpersoon:

Cluster van hout en technologies

Dott. Albert Überbacher, Clustermanager

CAN Südtirol

Via Siemens 19

I-39100 Bolzano

Tel. (39-471) 56 81 47

Fax (39-471) 56 81 45

albert.ueberbacher@can-suedtirol.it

http://www.can-suedtirol.it

workshops en evenementen (bijv. „Conversaties over hout”), de ontwikkeling van een bekwaamheidscentrum over „Akoestiek en belichting van hout” en de oprichting van een informatie- en communicatiehub.

De cluster, die zowel productiebedrijven als dienstverleners omvat, is als volgt samengesteld: 60 % timmerlui, 20 % schrijnwerkers, 10 % architecten en 10 % andere bedrijven (ontwerpers, technici voor akoestiek en belichting).

Verdere ontwikkelingen

Toen het programma in 2004 afliep had de cluster 130 leden en een verkozen vertegenwoordigingscommissie. Twee jaar later is het aantal leden opgelopen tot 175. Er zijn ook drie werkgroepen („Innovatieve houtconstructies”, „Optimaal gebruik van licht binnenhuis”, en „Gezondheid, „alpenwellness” en innovatieve oppervlakken”) opgericht, die de leden informatie, knowhow, opleiding en ondersteuning bieden voor samenwerkingsprojecten. Zeven van de acht gefinancierde samenwerkingsprojecten gaan verder zonder steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en er zijn twee nieuwe projecten gepland („Kuuroorden voor driesterrenhotels” en „Het bouwen van houten huizen die passen bij het zuiderse klimaat”). Er werd ook een label voor technologische kwaliteit ontwikkeld en een interregionaal samenwerkingsproject („Hout met toegevoegde waarde”, gefinancierd krachtens Interreg IIIc), dat nog steeds loopt.

Zweden

Een netwerk van innovatieadviseurs voor de midden- en kleinbedrijven

In West-Zweden werkte een team van „innovatieadviseurs” samen met midden- en kleinbedrijven om hun innovatiebehoeften te identificeren en waar nodig deskundigen in te huren om hen bij te staan bij hun toekomstige ontwikkeling.

Västra Götaland is de belangrijkste industriële regio in Zweden en de industriële sector is de ruggengraat van de regionale economie en werkgelegenheid buiten Groot-Göteborg. Zo'n 40 % van de bevolking van de regio werkt in de industrie in industriegerelateerde diensten.

Een studie van RITTS⁽¹⁾, die werd uitgevoerd in 1999-2000 en gebaseerd was op 900 interviews met bedrijven, toonde aan dat de MKB-sector ontwikkelingsbehoeften hadden waaraan niet werd voldaan en dat industriële midden- en kleinbedrijven in de regio weinig innoveerden en risico's namen. De kennisbronnen waren versnipperd en deze bedrijven wisten niet goed tot wie zij zich moesten richten wanneer zij hulp nodig hadden. De midden- en kleinbedrijven hadden verschillende behoeften, vooral op het stuk van technische bekwaamheid, maar ook op het gebied van marketing en netwerken, om potentiële klanten te bereiken. Er waren betere contacten nodig tussen kennisinstututen en het MKB.

In de loop van 2003 voerde de regio West-Zweden een project uit genaamd „Regionaal innovatiesysteem van wereldklasse voor industriële midden- en kleinbedrijven” in de drie subregio's van Fyrbodal, Sjuhärad en Skaraborg. Het project werd voortijdig afgevoerd als gevolg van beperkte steun in de subregio Fyrbodal, die voor zijn eigen project financiering kreeg van het programma Innovatieve acties om op dit gebied te experimenteren.

Tweede fase

Een tweede fase van het project bleef bij de twee overblijvende subregio's tussen april 2003 en augustus 2005. IVF, het Zweedse onderzoeksinstituut voor de engineeringindustrie, was de leider

van het project, dat „Regionale innovatiedienst van wereldklasse — IF-net Västra Götaland” werd gedoopt. Het project werkte aan de volgende activiteiten.

- Een netwerk dat alle verstrekkers van industriële kennis verenigde, werd tot stand gebracht. Het werd gecoördineerd door een managementgroep met daarin de projectleider uit de regio, instellingen voor industrieel onderzoek en een vereniging voor bedrijfsontwikkeling.
- Er werden „Innovatieadviseurs” onder de arm genomen en opgeleid binnen het netwerk. De criteria die door de leidersgroep werden gebruikt voor de selectie van de adviseurs waren: ervaring in de industrie, bekwaamheid en bereidheid om te communiceren met belangrijke personen binnen midden- en kleinbedrijven en een vertrouwensrelatie met hen op te bouwen en de mogelijkheid om „het grotere geheel te zien,” d.w.z. de situatie van de midden- en kleinbedrijven op holistische wijze te benaderen, in plaats van te zoeken naar specifieke problemen binnen iemands persoonlijke deskundigheidsgebied. De innovatieadviseurs kregen een opleiding die hen in staat stelde op te treden als ambassadeurs van de gezamenlijke bekwaamheid van het netwerk.
- De innovatieadviseurs bezochten industriële midden- en kleinbedrijven om hen bij te staan bij hun ontwikkeling. Persoonlijke bezoeken bleken het meest geschikt om contact en vertrouwen tot stand te brengen. Brochures en informatiemateriaal dienden alleen als geheugensteuntjes. Het eerste bezoek duurde 1-2 uur, waarna nogmaals maximaal 20 uur werd uitgetrokken voor de analyse en voorbereiding van een voorstel voor het ontwikkelingsproject.
- Wanneer het bezoek leidde tot een geïdentificeerde vraag diende de adviseur een specifiek voorstel in voor een ontwikkelingsproject dat het bedrijf kon evalueren. Vervolgens werd de beste ervaring geïdentificeerd en aanbevolen aan het bedrijf. Daarna werd het ontwikkelingsproject betaald door het bedrijf; het project leverde een bijdrage van 1 800 EUR.
- Een algemeen beleid stond in voor procedures, coördinatie, verslaggeving, enz. met betrekking tot bedrijfsbezoeken en diensten aangeboden door vertegenwoordigers van het regionaal kennisnetwerk. De bedoeling was de consequentheid en de kwaliteit te verbeteren. Deze details werden gedocumenteerd in een handboek, dat gebaseerd was op een studie die voor de start van het project werd uitgevoerd door het BIC (Business Innovation Centre).
- Er werden 318 bedrijfsbezoeken afgelegd, wat leidde tot 100 voorstellen voor ontwikkelingsprojecten, waarvan er 75 werden gestart.

De regio blijft het project financieren als onderdeel van zijn strategie om een „systeem voor de ondersteuning van innovatie van wereldklasse voor midden- en kleinbedrijven” op te bouwen.

Project: Regionaal innovatiesysteem van wereldklasse voor industriële midden- en kleinbedrijven

Programma: Innovatieve acties (2000-2006)

Uitvoering: januari 2003-september 2005

Totale kostprijs: 1 714 000 EUR

Bijdrage van de EU: 727 000 EUR

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Contactpersoon:

Projectfase II

Björn Westling

IVF Industriforskning och utveckling AB

Argongatan 30

S-431 53 Mölndal

Tel. 031-706 6169

Fax 031-27 61 30

bjorn.westling@ivf.se

<http://www.ivf.se>

¹ „Regional Innovation and Technology Transfer”, een Europees programma dat halverwege de jaren negentig gefinancierd werd door de structuurfondsen en georganiseerd werd door het directoraat-generaal Regionaal beleid om regio's aan te moedigen onderzoeks- en innovatiestrategieën te ontwikkelen.

Estland

Innovatie in de bouwsector: Loodesystem Ltd

Ontwikkeling van een nieuwe productielijn voor thermoprofielen

Loodesystem Ltd is een Estse producent van bouwmaterialen en prefabhuizen. Het bedrijf werd in 2000 opgericht en startte als eerste in Estland met de productie van steunmuren voor prefab-elementhuizen. Het gebruikte daarvoor plaatstaal of zogenaamd „thermoprofiel” als het structureel materiaal.

Thermoprofiel is een dunwandige gegalvaniseerde staalplaat die wordt gebruikt voor de productie van buitenmuren en voorgevels. De sterkte en flexibiliteit van het staal maakt de productie van platen mogelijk die licht en dun zijn, maar tegelijkertijd ook sterk en duurzaam. Thermoprofielleveranciers bieden over het algemeen producten aan die de productie van prefabhuizen vrij arbeidsintensief maken. Dat scheidt problemen in Estland en in buurlanden, waar de bouwsector kampt met een tekort aan arbeidskrachten.

Daarom besliste Loodesystem Ltd een nieuwe productielijn voor thermoprofielen te ontwikkelen om te trachten deze problemen te overwinnen. Om de potentiële economische en technologische risico's te verminderen die gepaard gaan met dit onderzoeks- en ontwikkelingsproject, besliste Loodesystem een aanvraag in te dienen voor een subsidie uit de structuurfondsen via Enterprise Estonia (EAS), het nationaal agentschap voor bedrijfssteun.

Partnerschap

De technici bij Loodesystem verzamelden en analyseerden gegevens via veldwerk om te achterhalen welke factoren een snellere assemblage van elementen voor prefabhuizen in de weg stonden. De resultaten van de analyse onthulden de bijkomende functionaliteit van thermoprofielen die zouden leiden tot een snellere assemblage van elementen vergeleken met andere beschikbare thermoprofielen.

De productielijn werd ontwikkeld in partnerschap met Oy Samesor, een Fins bedrijf dat een leider is op dit gebied. De nieuwe ideeën die door Loodesystem werden aangebracht,

De nieuwe productielijn.

Project: Ontwikkeling van een nieuwe productielijn voor thermoprofielen

Programma: Doelstelling 1-programma (Prioriteit 2: Concurrentievermogen van ondernemingen)

Totale kostprijs: 261 223 EUR

Bijdrage van de EU: 104 486 EUR

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Uitvoering: december 2004-september 2005

Contactpersoon:

Raul Loomets

Loodesystem Ltd

Katusepapi 10a

EE-11412 Tallinn

Tel. (372) 601 19 14

info@loodesystem.ee

<http://www.loodesystem.ee>

werden binnen negen maanden door het partnerschap in de praktijk omgezet.

De nieuwe innovatieve lijn („strook-rolvormlijn”) werd tijdens het derde kwartaal van 2005 uitgetest. Dat is minder dan een jaar na de voltooiing van de initiële analyse over de vereiste functionaliteit.

Dit ontwikkelingstempo zou niet mogelijk zijn geweest zonder de medewerking van Enterprise Estonia en bijstand uit de structuurfondsen. De daarmee gepaard gaande economische en technologische risico's zouden te groot zijn voor een midden- en kleinbedrijf.

Sneller en goedkoper

Loodesystem Ltd heeft een innovatieve gepatenteerde CAD/CAM-productielijn voor thermoprofielen ontwikkeld. Dit omvat verscheidene extra bewerkingen die helpen de tijd in te korten die nodig is om een muurelement te vervaardigen. De extra bewerkingen zijn uniek en bieden de klanten een ongeëvenaarde functionaliteit.

Een muurelement met door Loodesystem geproduceerde thermoprofielen:

- kan 20 tot 40 % sneller worden geproduceerd dan wanneer een ander concurrerend thermoprofielproduct wordt gebruikt;
- vergt minder mankracht om te assembleren dan wanneer een ander concurrerend thermoprofielproduct wordt gebruikt.

De nieuwe producten hebben de aandacht getrokken van potentiële klanten in verschillende delen van Europa. Loodesystem is reeds begonnen zijn producten te exporteren naar Oekraïne en heeft nieuwe partners, voornamelijk bouwbedrijven, gevonden in de regio Baltische Zee en Spanje.

Frankrijk/Griekenland/Italië/Spanje/Marokko/Tunesië

Het Middellandse-Zeebekken, een laboratorium voor energie-innovatie

Tegen de achtergrond van een toenemend engagement om het milieu en het klimaat is het Middellandse-Zeebekken — met zijn eiland-, berg- en stedelijke gebieden — kenmerkend voor een diversiteit die bevorderlijk is om uiteenlopende ervaringen op te doen met het gebruik van hernieuwbare energiebronnen als aanvullende elektriciteitsbronnen. Hernieuwbare energiebronnen zijn een belangrijk element bij de bestrijding van het broeikaseffect. Ze maken ook een gedecentraliseerde elektriciteitsproductie mogelijk. Een van de voordelen van samenwerking op Middellandse-Zee-niveau binnen partnerschappen en netwerken is dan ook dat het delen van kennis wordt gestimuleerd, waarbij de meest doeltreffende energiesystemen in een bepaalde context worden gekozen. Een ander voordeel is het nemen van gepaste beslissingen op het vlak van ruimtelijke ordening, die helpen de doelstellingen van het Kyoto-protocol en het Europees Witboek Energie te behalen. Een andere doelstelling is het concurrerende maken van de momenteel nog dure, hernieuwbare energiebronnen zoals bijvoorbeeld fotovoltaïsche energie en brandstofcellen.

Noordkust/Zuidkust

Het waren dit soort overwegingen die de aanzet gaven tot het Emergence⁽¹⁾ 2010-project, dat onlangs werd gelanceerd door de regio Provence-Alpes-Côte d'Azur (PACA, Frankrijk) krachtens het Europees Interreg IIIB Medocc⁽²⁾-programma. Het doel is te zorgen voor een betrouwbare en continue energievoorziening via gedecentraliseerde productie uit hernieuwbare energiebronnen, door de deelnemende gebieden vanaf nu te betrekken bij een proces van integratie bedoeld om het energielandschap van morgen te creëren.

De Emergence 2010-partners zijn onder andere de Kamer van Koophandel, industrie en energie van de Balearen (Spanje), de provincie Cagliari (Sardinië, Italië), de regionale provincie Caltanissetta

Fotovoltaïsche cellen: uitwisseling van ervaring over hernieuwbare energiebronnen maakt deel uit van het „Emergence 2010”-project.

(Sicilië, Italië), de prefectuur van de Dodekanesos en het Centrum voor hernieuwbare energiebronnen (CRES) in Griekenland, langs de zuidelijke kusten van de Middellandse Zee, het Centrum voor de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen (CDER, Marokko) en het Nationaal Agentschap voor energiecontrole (ANME, Tunesië).

Van „pijnpunten” naar „modelgevallen”

Een eerste fase (juni tot december 2006) was gebaseerd op een strenge methodologie die werd gedefinieerd tijdens een openingsseminar. Het hield de keuze in van elke partner — met behulp van door het CRES ontwikkelde computersoftware — voor de energiesystemen en studiegebieden die moesten worden ingediend voor gezamenlijke evaluatie, de identificatie van de gebieden en de betrokken spelers, de lancering van de technische en economische studies, het opzetten van een adresboek en website en de samenstelling van een eerste lijst van „pijnpunten”, met het oog op het ontwikkelen van de beoogde technologieën, door het PACA.

De tweede fase (januari tot juni 2007) behelst een weergave van case studies en strategieën, werk op de sites na validering van en in overeenstemming met een stappenplan opgesteld door het CRES en een gedachte-uitwisseling over bovengenoemde pijnpunten.

Ten slotte zullen tijdens fase drie, tussen juli 2007 en april 2008, de specificaties worden opgesteld om een „modelgeval” te lanceren dat door elke partner wordt voorgesteld. Dit culmineert eventueel in een verwezenlijking op ware grootte. Mogelijke operationele startende bedrijven en de gepaste Europese ondersteuning — inclusief de ondersteuning binnen programma's krachtens de nieuwe doelstelling „Europese territoriale samenwerking” van de structuurfondsen — zullen worden beoordeeld. Het project zal eindigen met een slotseminar en een verklaring.

De zadjes van alternatieve energie zaaien

Naast de studies moet Emergence 2010 de oprichting van groeicentra mogelijk maken op sites waar de economische activiteit wordt benadeeld op het stuk van energietoevoer als gevolg van hun isolement, specifieke behoeften aan of de vraag naar een gedecentraliseerde energiebron.

Project: Emergence 2010

Programma: Interreg IIIB Medocc, as 2, maatregel 1.

Totale kostprijs: 1 210 000 EUR

Bijdrage van de EU: 722 500 EUR

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Uitvoering: 1 juli 2006-30 juni 2008

Contactpersoon:

Région Provence-Alpes-Côte d'Azur

Mireille Pile, algemeen directeur Milieu,

duurzame ontwikkeling en landbouw

Hôtel de Région, 27, Place Jules Guesde

F-13481 Marseille cedex 20

Tel. (33) 4 91 57 52 08

Fax (33) 4 91 57 53 07

mpile@regionpaca.fr

http://www5.regionpaca.fr/

¹ Emergence: „Studies in het Middellandse-Zeegebied voor hernieuwbare energiebronnen die garant staan voor de elektrificatie van kernen van ecologische groei”.

² Interreg IIIB: transnationale samenwerking (2000-2006). Medocc: westelijk Middellandse-Zeegebied.

Glossarium

Cohesiefonds: Het Cohesiefonds, dat van toepassing is op lidstaten met een bruto nationaal inkomen van minder dan 90% van het communautair gemiddelde, cofinanciert projecten op het gebied van vervoer en milieu, inclusief trans-Europese Netwerken (TENs), energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen. Voor de periode 2007-2013 zal 69,6 miljard EUR beschikbaar zijn voor het Cohesiefonds in het kader van door de lidstaten beheerde programma's.

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/index_en.htm

Convergentiedoelstelling: Tijdens de periode 2007-2013 is de beweegreden van deze doelstelling het stimuleren van groeibevorderende omstandigheden en factoren die leiden tot echte convergentie voor de minst ontwikkelde lidstaten en regio's. Deze doelstelling betreft — binnen 17 lidstaten — 84 regio's met een bevolking van 154 miljoen inwoners, van wie het BBP per hoofd van de bevolking lager is dan 75% van het communautair gemiddelde, en — op basis van „phasing-out” — nog eens 16 regio's met 16,4 miljoen inwoners met een BBP dat slechts iets boven de drempel ligt als gevolg van het statistisch effect van de uitgebreide EU. Het bedrag dat beschikbaar is krachtens de convergentiedoelstelling is 279,8 miljard EUR, goed voor 81,5% van het totaal. Dit bedrag wordt als volgt opgesplitst: 199,3 miljard EUR voor de convergentieregio's, 13,9 miljard EUR gereserveerd voor de phasing-out regio's en 69,6 miljard EUR voor het Cohesiefonds; dit laatste is van toepassing op 15 lidstaten.

CSG: De **communautaire strategische richtsnoeren voor cohesie** geven een indicatief kader voor interventies van de structuurfondsen. De Raad en het Europees Parlement hebben, op basis van een voorstel van de Europese Commissie, op 6 oktober 2006 de CSR voor de periode 2007-2013 goedgekeurd.

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/index_en.htm

EFRO: Het **Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling** is — samen met het Cohesiefonds en het Europees Sociaal Fonds — één van de drie financiële instrumenten van het cohesiebeleid van de EU en de belangrijkste financiële bron om het eigen potentieel van regio's te ontwikkelen. Het EFRO, dat in 1975 werd opgericht, kan bijdragen tot de financiering van productieve investering, ondernemerschap, vervoer en milieu-infrastructuur, onderzoek en technologische ontwikkeling, innovatie, de informatiemaatschappij, duurzame ontwikkeling en andere activiteiten. De specifieke prioriteiten van de EFRO-steun worden gedefinieerd in het kader van meerjarenprogramma's die gezamenlijk worden beheerd door de Commissie en de lidstaten en regio's.

http://ec.europa.eu/comm/regional_policy/index_en.htm

ESF: Het **Europees Sociaal Fonds**, dat in 1957 in het leven werd geroepen, is één van de drie cohesie-instrumenten van de EU en de belangrijkste Europese bron van financiële steun om inzetbaarheid en personele middelen te ontwikkelen.

http://ec.europa.eu/employment_social/esf2000/introduction_en.html

Doelstelling „Europese territoriale samenwerking”: De benadering van het vroegere communautair initiatief Interreg zal worden ondersteund door de doelstelling „Europese territoriale samenwerking”, die grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking tussen de EU-regio's stimuleert. Ze wordt gefinancierd krachtens het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en er werd een bedrag van 7,85 miljard EUR toegekend om ongeveer 80 samenwerkingsprogramma's te cofinancieren.

http://ec.europa.eu/regional_policy/interreg3/index_en.htm

Innovatieve acties: Tijdens de periode 2000-2006 werden zo'n 181 regionale programma's Innovatieve acties gefinancierd in 156 in aanmerking komende regio's in de EU-15. De doelstelling was het testen van nieuwe benaderingen en acties die, indien ze succesvol zijn, de kwaliteit van de operationele programma's kunnen verbeteren. De nadruk van deze risiconemende „laboratoria” lag op het versterken van regionale economieën gebaseerd op kennis en technologische innovatie, waarbij de informatiemaatschappij ten dienste werd gesteld van regio's en het stimuleren van regionale ontwikkeling.

Geïntegreerde richtsnoeren voor groei en werkgelegenheid:

Bij de beoordeling van de verwezenlijkingen van de Lissabonstrategie tegen 2004 kwam de Europese Raad in het voorjaar van 2005 overeen om de gemeenschappelijke inspanningen voor groei en werkgelegenheid opnieuw te focussen. De geïntegreerde richtsnoeren omvatten 23 acties en een bestuurscyclus tussen 2005 en 2008 omvat een reeks structurele indicatoren en jaarlijkse voortgangsverslagen over nationale hervormingsprogramma's.

Mainstreamprogramma's: Deze term wordt gebruikt voor de 450 programma's die gefinancierd worden door het EFRO, het ESF en het Cohesiefonds krachtens de doelstellingen „convergentie” en „regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid” tussen 2007 en 2013.

Nationale hervormingsprogramma's: Na de bekrachtiging van het nieuwe pakket geïntegreerde richtsnoeren door de Europese Raad in juni 2005 moeten lidstaten hun prioriteiten identificeren en de beste werkwijzen delen bij het aangaan van belangrijke economische uitdagingen via hun NRP. Deze zetten de strategieën van de lidstaten uiteen voor het leveren van duurzame groei op lange termijn, hoge werkgelegenheid en een eerlijke en inclusieve samenleving. Elke lidstaat moet tegen de vergadering van de lentetop een jaarverslag maken over de vooruitgang die werd geboekt bij het verwezenlijken van de programma's.

NSRF: Bij het programmeren van de structuurfondsinterventies voor de periode 2007-2013 moeten de lidstaten een **nationaal strategisch referentiekader** opstellen. Dat zorgt ervoor dat de interventies overeenstemmen met de communautaire strategische richtsnoeren voor het cohesiebeleid.

Operationeel programma: Document ingediend door een lidstaat en goedgekeurd door de Commissie, dat een ontwikkelingsstrategie uiteenzet met een samenhangende reeks prioriteiten die moeten worden uitgevoerd met de hulp van een Fonds of, in het geval van de convergentiedoelstelling, met de hulp van het Cohesiefonds en het EFRO.

Doelstelling **regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid:** Tussen 2007 en 2013 streeft deze doelstelling naar de versterking van het concurrentievermogen en de aantrekkingskracht van de regio's, en naar werkgelegenheid, door middel van een tweeledige aanpak. Ten eerste zullen ontwikkelingsprogramma's regio's helpen te anticiperen op economische verandering en ze te stimuleren via innovatie en de promotie van de kennismaatschappij, ondernemerschap, milieubescherming en de verbetering van hun toegankelijkheid. Ten tweede zullen meer en betere arbeidsplaatsen worden ondersteund door de arbeidskrachten aan te passen en te investeren in personeelsbeleid. De doelstelling bestrijkt alle regio's in 19 lidstaten buiten de convergentiedoelstelling. 168 regio's komen in aanmerking; dat zijn 314 miljoen inwoners. Het bedrag van 54,9 miljard EUR — waarvan 11,4 miljard EUR dient voor de „phasing-in” van regio's — vertegenwoordigt iets minder dan 16 % van de totale toewijzing.

Regio's voor economische verandering: De voorstellen van de Commissie ter versterking van de uitwisseling van goede werkwijzen in het kader van interregionale samenwerking tijdens de periode 2007-2013 werden uiteengezet in Mededeling (2006) 675 van 8 november 2006.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Urban II: Het Urban II Community Initiative (2000-2006) is een specifiek instrument voor het herstel van stedelijke buurten. Urban II tracht de problemen aan te pakken waarmee deze gebieden kampen en de aantrekkelijkheid van de steden te vergroten. Zeventig Europese steden zijn gefinancierd uit een totale EFRO-begroting van 730 miljard EUR. Via de geïntegreerde benadering worden verscheidene dimensies aangepakt, zoals het verbeteren van toegang tot arbeidsplaatsen en opleiding, het stimuleren van cultureel potentieel en het bevorderen van fysiek herstel en herstel van het leefmilieu.

Urbact: Het Urbact-programma, dat gefinancierd wordt door het EFRO, is gebaseerd op een netwerk van Europese steden die reeds eerder betrokken waren bij de programma's van het Urban Community Initiative. Urbact stimuleert de uitwisseling van ervaringen en zet actoren aan om van elkaar te leren. Vele acties worden reeds gefinancierd. Zo zijn er 30 netwerken opgericht die tussen acht en 20 steden samenbrengen, elk rond een specifiek thema van stedelijk beleid. De volgende fase zal open staan voor alle steden van de 27 lidstaten.

<http://www.urbact.eu/>

Info regio

Voor een overzicht van het Europees regionaal beleid van de EU, kijk op de Info regio-website:

**http://ec.europa.eu/regional_policy
regio-info@ec.europa.eu**

